

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व. २०७९/०८०-२०८१/०८२)

ताराखोला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अर्गल, बागलुङ

ताराखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

अध्यक्षको कलमबाट

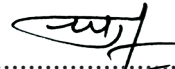

आवधिक विकास योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई बजेटसँग तादम्यता गरी हरेक योजनाले राखेका लक्ष्य र उदेश्यहरू पूरा गर्नको बजेटको तथ्य परिचालन गर्ने पक्षमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ ।

आवधिक विकास योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल नहुँदा सरकारले गर्ने योजना कार्यान्वयनको पक्षमा चुनौतीहरू थपिरहने, आयोजनाहरूबाट प्रतिफल प्राप्त गर्न नसकी नतिजामुखि नदेखिने हुँदा नेपालको सविधान, अन्तर सरकारी वित्त व्यावस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (१७) वमोजिम संघ, प्रदेश, स्थानीय सरकारले मध्यमकालीन खर्च संरचना बनाउन अनिवार्य व्यवस्था गरेको छ ।

यसै कानूनी व्यवस्था अनुरूप ताराखोला गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ बाट लागु गर्ने गरी ताराखोला गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयनको सुरुवात गरिएकोमा आर्थिक वर्ष ०७९।८० मा पनि सो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium Term Expenditure Framework) ले पक्कै पनि ताराखोलाको योजनावद्ध विकासमा बजेटको समुचित प्रयोग भई, सुखी नागरिक समृद्ध गाउँपालिकाको सोचलाई पुष्ट्याई गर्ने आधार तयार हुनेछ ।

अन्त्यमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नको लागि महत्वपूर्ण समय प्रदान गर्नुहुने उपाध्यक्ष भीम बाहादुर रोका, निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत प्रकाश गैरेज्यू प्रति आभार प्रकाट गर्दछु । यस सिलसिलामा सहयोग पुर्याउने गाउँसभा र कार्यपालिकाको सदस्य, विषयगत समिति, विषयगत शाखाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । भने ताराखोला गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना आ.ब. २०७९।०८०-०८१।८२ को पूर्ण कार्यान्वयको अपेक्षा राख्दछु ।

.....
धन बहादुर वि.क.
अध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com

"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधार:
गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार"

ताराखोला गाउँपालिका
अर्गल, बागलुङ
२०७३

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

उपाध्यक्षको कलमबाट

नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको दिर्घकालिन निति र आवाधिक योजना ताराखोला गाउँपालिकाको प्रथम पञ्च वषरिय आवाधिक योजनाले परिलक्षित गरेका लक्ष्य उदेश्य प्राप्त गर्न आवाधिक योजना र वार्षिक बजेटको तादाम्यता मिलाई प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरुको बजेटको सुनिश्चितता दिँदै समग्र विकासको लक्ष्य प्राप्तिसमा मध्यमकालिन खर्च संरचनाको महत्वपूर्ण भूमिका रहने अपेक्षा सहित "सुखी नागरिक समृद्ध गाउँपालिका" को सपना पूरा गर्न मध्यमकालिन खर्च संरचना मागे निर्देशन बन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना क्षत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय बजेटको अनुमान तथा प्रक्षेपण गर्न तयार पारिएको छ । विभिन्न विषयगत शाखा लगायत ताराखोलाको आवाधिक योजनाको तथ्याङ्कलाई आधार मानी यथार्थ परक बनाउने प्रयास गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार पार्न अनवरत रुपमा खट्नु हुने गाउँपालिका अध्यक्षज्यू, निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, लगायत कार्यपालिकाका सदस्यज्यूहरु तथा अन्य कर्मचरी साथीहरुलाई विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आधारमा अबको विकासले गति लिनेमा पनि आफु विश्वस्त रहेको छु ।

भिम बहादुर घर्ति
उपाध्यक्ष

website:- www.tarakholamun.gov.np Email.id :- ito.tarakholamun@gmail.com

"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधार:
गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार"

ताराखोला गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
अर्गल, बागलुङ

प.सं.
च.नं.

गण्डकी प्रदेश नेपाल ।

मेरो भनाई

मध्यमकालीन खर्च संरचना आवधिक विकास योजना र वार्षिक बजेट बीचमा तादात्म्यता गराउने प्रमुख साधन हो । यसले आगामी ३ वर्षीय बजेटको प्रक्षेपण गर्दै आयोजनाहरूको प्राथमिकिकरण सहित वार्षिक बजेटलाई परिचालन गर्न मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ । अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा (१७) मा स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने बाध्यकारी प्रावधान रहेको छ । जस अनुसार ताराखोला गाउँपालिकाले उक्त प्रावधान अनुरूप आगामी ३ वर्ष (२०७९।०८०-२०८१।८२) बजेट खर्च संरचना र आयोजनाहरूको छनौट गरी प्राथमिकिकरण गरी यो खर्च संरचना तयार गरेको छ ।

गाउँपालिकाको पाँच वर्षीय आवधिक विकास योजनालाई आधारमानी यो खर्च संरचना तयार गरिएको हो । आगामी ३ वर्षमा गाउँपालिकाले सबै विषयगत क्षेत्रहरूमा लिएका उद्देश्य, चुनौती अवसर, प्रमुख रणनीति र प्रमुख आयोजना/कार्यक्रम तथा ती आयोजनाहरूमा बजेटको व्यवस्था समेत उल्लेख गरी त्रिवर्षीय खाका तयार गरिएको छ ।

जनप्रतिनिधीज्यूहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न सहभागी हुने अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू लगायत सबै जनप्रतिनिधि ज्यूहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । तथ्यांक संकलन, विश्लेषण, टाइपिड लगायतमा सहयोग गर्ने कर्मचारी साथीहरूमा समेत धन्यवाद प्रकट गर्दै मध्यमकालीन खर्च संरचना पूर्ण रूपमा कार्यन्वयन भई सफलता हासिल हुने विश्वास प्रकट गर्दछु ।

प्रकाश गुरु
निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

website:- www.tarakhola.gov.np Email.id :- ito.tarakhola@gmail.com

"श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग र पूर्वाधार:
गुणस्तरीय स्वास्थ्य र शिक्षा एक घर एक रोजगार"

विषय सूची

क्र.सं.	शीर्षक	पेज नं.
१.	परिच्छेद-१ : परिचय	१-२
२.	परिच्छेद-२ : मध्यमकालीन खर्च संरचना (आ.व. २०७८/०७९-०८०/०८१).....	२
	२.१. चुनौती र अवसर	३
	२.२. दीर्घकालिन सोच तथा रणनीति	३-४
	२.३. मध्यमकालिन आर्थिक खाका	४
	२.४. प्रमुख नतिजा, सूचक तथा लक्ष्यहरु	५
	२.५. प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरु	५-९
३.	परिच्छेद-३ : मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण	९-१६
	३.१. बजेट स्रोतको अनुमान	१०
	३.२. बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाँड	११-१७
४.	परिच्छेद-४ : क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति	१७-७२
	४.१. आर्थिक विकास	१७-१८
	४.२. आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	१९-३३
	४.३. सामाजिक विकास	३३-३४
	४.४. सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	३५-४६
	४.५. पूर्वाधार विकास	४६-४७
	४.६. पूर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	४८-५७
	४.७. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	५८-५९
	४.८. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	५९-६८
	४.९. सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास	६९-७०
	४.१०. सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास विषय क्षेत्रगत आयोजना/कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण	७०-७२
५.	अनुसूची-१ : त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान	७३-७५
६.	अनुसूची-२ : आर्थिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	७६-७९
७.	अनुसूची-३ : सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	८०-८९
८.	अनुसूची-४ : पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	९०-९८
९.	अनुसूची-५ : वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	९९-१०१
१०.	अनुसूची-६ : सु-शासन तथा संस्थागत क्षमता विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण र कार्यक्रमहरुको विवरण र सांकेतिकरण.....	१०२-१०६

तालिका सूची

तालिका नं.	विवरण	पेज नं.
१.	प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरु	५
२.	प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरु	६-९
३.	त्रिवर्षीय बजेट खाका	१०
४.	आयोजनाहरुको प्राथमिकताको आधारमा बजेट बाँडफाँड	११
५.	दिगो विकास लक्ष्यहरुको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१२
६.	लैंगिक संकेतको आधारमा बजेट बाँडफाँड	१३
७.	त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा बजेट प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत अनुमान	१४-१६
८.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	१९
९.	कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	२०
१०.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२१
११.	पशु क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	२१-२२
१२.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२४
१३.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	२६
१४.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य	२८
१५.	कृषि र पशु विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	२९-३०
१६.	पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३१
१७.	उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३२
१८.	सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	३३
१९.	शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३५
२०.	स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३७
२१.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	३९
२२.	संस्कृति प्रवर्द्धन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४१
२३.	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४३
२४.	सामाजिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको संक्षिप्त विवरण	४४-४६
२५.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरु	४८
२६.	सडक तथा पुल क्षेत्रसँग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्यहरु	४९

२७.	भवन तथा सहरी विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५१
२८.	उर्जा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५३
२९.	सञ्चार क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५५
३०.	पूर्वाधार विकाससँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	५६-५७
३१.	वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	५९
३२.	जलाधार संरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	६१
३३.	जलवायु परिवर्तन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	६२
३४.	फोहोरमैला व्यवस्थापन क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	६३
३५.	जल उत्पन्न प्रकोप क्षेत्रसँग सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	६४
३६.	वन, वातवारण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	६५
३७.	जलाधार सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	६६
३८.	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	६६
३९.	फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	६७
४०.	जल उत्पन्न प्रकोप र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	६८
४१.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत समग्र सूचक र लक्ष्यहरू	७०
४२.	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण	७१-७२

परिच्छेद -१ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ को कार्यन्वयन, समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको राष्ट्रिय दीर्घकालिन लक्ष्य, पन्ध्रौ योजना र दीगो विकासका लक्ष्य तथा गण्डकी सरकारको प्रदेश आवधिक योजना र यसले लिएका लक्ष्य तथा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले लिएका लक्ष्यहरू हासिल गर्न वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । वि.सं. २०८७ सम्म मुलुकलाई मध्यम आय भएको मुलुकमा रूपान्तरण गर्ने तथा वि.सं. २१०० सम्म समुन्नत मुलुकको रूपमा स्तरोन्नति गर्न गाउँपालिका स्तरबाट समेत भूमिका खेल्नुपर्ने हुन्छ, जसको लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी र मितव्ययी ढंगले उपयोग गर्नु आवश्यक छ ।

गाउँपालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तालमेल मिलाई गण्डकी प्रदेश सरकारले लिएको लक्ष्य समेतलाई मध्यनजर गरी गाउँपालिकालाई समुन्नत, आत्मनिर्भर बनाउन तथा प्राप्त श्रोतहरूको न्यायोचित वितरणको व्यवस्था गर्न, खर्चलाई पारदर्शी मितव्ययी ढंगले परिचालन गर्न मध्यमकालिन खर्च संरचनाले आवश्यक सुधार ल्याउँछ ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च तयार गर्नुपर्नेछ भन्ने उल्लेख गरिएको छ । उक्त खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य, प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याई, प्रस्तावित योजना कार्यन्वयन हुन सक्ने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने सिफल र उपलब्धी, प्रस्तावित योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण, खर्च व्यहोर्ने श्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धीको प्रक्षेपण, प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधीको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसंगको तादात्म्यता, सञ्चालित योजना भए गत आर्थिक वर्षमा छुट्याईएको खर्च अनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण जस्ता विषय समावेश गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ ।

मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्दा गाउँपालिकामा आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्ने योजना तर्जुमा सम्बन्धी दीर्घदर्शनमा उल्लेखित आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्ने विधी द्वारा आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गरीएको छ । गाउँपालिकामा उपलब्ध तथ्याङ्कहरूको प्रयोग गरिएको छ भने प्रमुख रूपमा आवधिक योजनालाई मध्यनजर गरी आ.व. २०७७/०७८ देखि लागू हुने गरी खर्च संरचनाको खाका तयार गरिएको थियो । जसमा पहिलो वर्षको खर्च र श्रोत अनुमानको वार्षिक बजेटसंग तादात्म्यता मिलाइएको थियो । आ.व. ०७९/८० मा कार्यन्वयन हुने आयोजना तथा आ.व. ०८०/८१ र ०८१/८२ मा कार्यन्वयन हुने आयोजनाहरूको विवरण र खर्चको आकलन गरिएको छ ।

१.२. मध्यमकालीन खर्च संरचनाका उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन्-

१. १. गाउँपालिकाको खर्च प्रणालीमा वित्त अनुशासन कायम गरी गाउँपालिकालाई प्राप्त हुने मध्यम अवधीको आन्तरिक र बाह्य श्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट खाका तर्जुमा गर्ने ।

२. गाउँपालिकाको विकासका योजनाहरूको प्राथमिकता क्षेत्रमा लगानी सुनिश्चित गर्न स्रोत साधनको विनियोजन प्रक्रियाको पुनर्संरचना गरि प्राथमिकता प्राप्त विषयगत क्षेत्रमा बजेटको बाँडफाँड गर्ने ।
३. खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने ।
४. वार्षिक बजेटलाई आवधिक योजनासंग तालमेल मिलाउने ।

१.३ नेपालमा मध्यमकालीन खर्च संरचना

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको सुरुवात दशौं योजना (वि.सं. २०५९ देखि ०६५) संगसँगै भएको थियो । गणतन्त्र स्थापना पछि अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तहले वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्दा आगामी तीन वर्षको खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था रहेको छ । सोही अनुरूप नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेशले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गरेको अवस्था छ । ताराखोला गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७७/७८ देखि मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने नीति अनुरूप आ व ०७९।८० मा थप यो खर्च संरचना तयार गरिएको हो ।

१.४ संस्थागत व्यवस्था

गाउँपालिकामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्ने प्रयोजनको लागि छुट्टै संस्थागत व्यवस्था कानुनी रूपमा नभए पनि वडा समिति, विषय क्षेत्रगत समितिहरू, राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति, योजना तर्जुमा समिति, कार्यपालिका तथा गाउँसभा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न संलग्न हुने समितिहरू हुन् ।

परिच्छेद -२ **मध्यकालीन खर्च संरचना** **आ.व. २०७९/०८०-२०८१/०८२**

नेपालको संविधानले तोकेका निर्देशक सिद्धान्त तथा नितिहरूले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्यहरू तथा स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकारको परिधि भित्र रही स्थानीय सरकारले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र ऐन कानुनहरू तर्जुमा गर्ने निति बनाउने र आयोजनाहरू छनोट गर्ने बजेट तर्जुमा गरी आयोजनाहरूमा रकम विनियोजन गर्ने लगायतका अधिकारहरू प्राप्त भएका छन् । उल्लेखित अधिकारहरूको अध्ययनमा रही गाउँपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने वार्षिक बजेट तयार गर्ने तथा वार्षिक बजेट र आवधिक योजनाको तादात्म्यता मिलाउन मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रदेश र संघका आवधिक योजनाहरूले लिएको लक्ष्यहरूलाई पछ्याउँदै तयार गरिएको गाउँपालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्यहरू परिपूर्ति गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ ।

२.१. चुनौती र अवसर

स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिले गाउँपालिकाको विकासको निमित्त आवश्यक पर्ने दिर्घकालिन सोच सहित वार्षिक एवम् बहु वर्षिय आयोजनाहरू टोल वस्ती स्तरबाट छनोट गरी कार्यन्वयन गर्ने अवस्था रहेको छ । आन्तरिक आम्दानी बढाउन कर तथा गैर कर राजस्व उठाउने अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त भएकोले करको दर र दायरा वृद्धि गरी आत्मनिर्भर उन्मुख गाउँपालिका बनाउन सकिने अवसर प्राप्त भएको छ । संघ र प्रदेश सरकारबाट सशर्त, समानिकरण, समपूरक र विशेष अनुदानहरू प्राप्त हुने हुनाले गाउँपालिकाको आम्दानीको क्षेत्र वृहत रहेको छ ।

ताराखोला गाउँपालिकामा स्थानीय कृषि उत्पादनको बजारीकरणले आर्थिक उपार्जनमा ठूलो सहयोग पुग्ने प्रशस्त अवसर रहेको छ भने पशुपालन तर्फ दुध तथा दुग्धजन्य पदार्थ र मासु निर्यात गर्ने अवसर पनि रहेको छ ।

२.२. दिर्घकालीन सोच तथा रणनीति

आवधिक योजनामा समावेश गरिएका दिर्घकालिन सोच तथा लक्ष्यहरू मध्यकालिन संरचनामा समावेश गरिएको छ । दिर्घकालिन सोच,

“श्रम, सहकारी, पर्यटन, कृषि, उद्योग पूर्वाधार गुणस्तरीय स्वास्थ्य, शिक्षा एक घर एक रोजगार”

उद्देश्य

१. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रलाई व्यवसायीक र आधुनिक प्रविधिमा रूपान्तरण गरि नागरिकको जिवनस्तरमा सुधार गर्नुको साथै, कृषि सहकारीलाई प्रवर्धन गर्ने ।
२. शिक्षाको गुणात्मक सुधारमा जोड दिने ।
३. सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जोड दिने ।
४. जनसुरक्षाको लागि विपद जोखिम उत्थानशिल विकासमा जोड दिने ।
५. पर्यटकिय क्षेत्रहरूको पहिचान र विस्तारको लागी आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।
६. सामाजिक विभेद, अन्धविश्वास लगायत समाजमा रहेका असमानता, कु-संस्कार र कुरिती अन्त्यका लागि न्याय, समानता प्रवर्द्धनमा जोड दिने ।
७. सार्वजनिक सेवामा आधुनिक सुचना प्रविधि तथा संचारको भरपुर प्रयोग गर्ने ।
८. आधुनिक पूर्वाधार विकास गरि दैनिक जनजीवनलाई सहज बनाउने ।
९. उद्योग संचालन गर्न उद्यमीहरूलाई अनुकूलित वातावरण सिर्जना गर्ने ।
१०. वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
११. युवाहरूलाई 'अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम' मार्फत रोजगारउन्मुख बनाउने ।
१२. सर्वपक्षिय विकासको मार्गदर्शनको रूपमा गाउँपालिकाको आर्थिक सर्वेक्षण तयार गर्ने ।
१३. स्थानीय स्रोत साधानहरूको अधिकतम परिचालन गरि आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको आधार तय गर्ने ।

१४. शहिद, वेपत्ता, घाईते, अपाङ्ग व्यक्ति तथा अति गरिब परिवारको लागि आवश्यकताको आधारमा आर्थिक, भौतिक, सामाजिक, नैतिक र कानुनी रणनीति तयार गरि शहिद पार्क/ युद्ध स्तम्भ निर्माण गर्ने ।
१५. स्वच्छ पिउने पानी र सरसफाईको सुनिश्चितता गर्ने ।

रणनीति

१. गाउँपालिकाको स्वामित्व रहने गरी बहुउद्देश्यी कृषि सहकारी मार्फत स्थानीय उत्पादनको वृद्धि गर्दै लेबलिङ्ग प्याकेजिङ र बजारीकरण गरी आर्थिक उपार्जन वृद्धि गर्ने ।
२. स्थानीय जल विद्युत उत्पादनमा जोड दिइ सर्व साधारण नागरिकको सेयर साझेदारी सहित आर्थिक विकास गर्ने ।
३. सडक, पुल लगायतका पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने ।
४. गन्तव्य स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन पूर्वाधार तयार गर्ने ।
५. स्थानीय उत्पादनमा आधारित उद्योगहरू स्थापना गर्ने ।
६. सुशासन कायम गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
७. समाजमा पछि परेका र आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्तिहरूलाई रोजगारी सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्ने ।
८. विपद् जन्य कार्यबाट हुने मानवीय क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न आधुनिक विपद् व्यवस्थापन पद्धती (लाइटनिङ्ग एरिष्टर) पद्धति अवलम्बन गर्ने ।

२.३. मध्यमकालीन आर्थिक खाका

गाउँपालिकाको आवधिक योजनामा उल्लेखित लक्ष्यहरूका आधारमा आगामी ३ वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गरिएको छ । आर्थिक खाका तयार गर्दा कृषि तथा पशु क्षेत्रहरूको स्थलगत रूपमा संकलन गरिएको तथ्याङ्कलाई आधार मानी तयार गरिएको छ । भने अन्य तथ्याङ्कहरू आवधिक योजना तथा प्रदेशको पञ्च बर्षीय योजना समेतलाई आधार मानिएको छ । गाउँपालिकामा हाल वितृत रूपमा तथ्याङ्क उपलब्ध नभएकोले विद्यमान अवस्था पहिचान गर्न समस्या रहेको तथा कमजोर क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता र लगानीको मात्रा पहिचान गर्न वैज्ञानिक आधार तयार नभएको देखिन्छ ।

२.४. प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरू तथा लक्ष्य

समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को मुल राष्ट्रिय लक्ष्य पछ्याउन गाउँपालिकाले संघ र प्रदेश सरकारका राष्ट्रिय एवं प्रादेशिक लक्ष्यहरूलाई पछ्याउदै लैजानु पर्ने आवश्यकता हुन्छ । गाउँपालिकाको विभिन्न सूचकहरूको तथ्यांक सूचकहरू प्राप्त नभए पनि ३ वर्षको अवधीमा उक्त तथ्याङ्कहरू अध्यावधिक भइ लक्ष्य तल उल्लेखित हासिल गर्न सकिने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.१
प्रमुख नतिजा तथा सूचकहरू

क्र.सं.	सूचक\लक्ष्य	एकाई	२०७८।०७९ को उपलब्धी	२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
१	आर्थिक वृद्धिदर	%		५.८४	६	६.२
२	गरिविको रेखा मुनि रहेको संख्या	%		१८	१७.५	१७
३	बहु-आयामिक गरिविको सूचकहरू	%		१७	१६	१५
४	१५-२४ वर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर	%				
५	मानव विकास सूचकाङ्क	%				
६	लैंगिक सशक्तिकरण	%				
७	प्रति व्यक्ति आय	\$		१०२७	१०४०	१०५०

२.५. प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचकहरू

कोरोना भाईरसको प्रभाव राष्ट्रिय रूपमा न्यूनिकरण भई देश सामान्य अवस्थामा फर्किएमा त्यसको सकारात्मक प्रभाव गाउँपालिकामा समेत पर्न जाने छ । गाउँपालिकाले ३ वर्षको अवधीमा कृषि, पशुपालन, उद्योगहरूको स्थापना, लगायतका कार्यहरूमा प्रगति हासिल गर्न सके उल्लेखित लक्ष्यहरू हासिल गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं.२
प्रमुख विषय क्षेत्रगत सूचक तथा लक्ष्यहरू

क्र. सं.	सूचक\लक्ष्य	एकाई	२०७८।०७९ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
				२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
क.	आर्थिक विकास					
१	खाद्यान्न बाली उत्पादन)	(मे.टन)	९६९.९३२	९८९.२	१०००.२	१०५०.३
२	व्यवसायीक पशुपालन	संख्या	३५	३८	४२	४५
३	व्यवसायीक कृषि फर्म	संख्या	२१	२५	२८	३२
४	रोजगारी श्रृजना	संख्या	९०	१०५	१५०	२००
५	उद्योग स्थापना	संख्या	२४	२८	३०	३१
६	पर्यटन गन्तव्यहरूको निर्माण	संख्या	३	५	२	२
७	पर्यटक संख्या	संख्या				
८	होमस्टेको संख्या	संख्या	१०	१०	१०	१०
९	सहकारीको संस्थागत विकास					
ख.	सामाजिक विकास					
१०	खूद भर्ना दर					
अ.	आधारभुत तह (कक्षा १-५)	प्रतिशत	९८.६	९९	९९.५	१००
आ.	आधारभुत तह (कक्षा ६-८)	प्रतिशत	९७.५	९८	९८.५	९९
इ.	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)	प्रतिशत	५८.८	६०	६५	७०

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

११	विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा/खुद भर्नाको आधारमा)	प्रतिशत	३.१९	३	२.५	२
१२	साक्षरता प्रतिशत	प्रतिशत	७२	७३	७४	७५
१३	एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत	१०	१५	२०	२५	
१४	विद्यालय मर्ज र व्यवस्थापन					
१५	मातृमृत्यू संख्या		०	०	०	०
१६	पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यू संख्या		०	०	०	०
१७	स्वास्थ्य संस्थाहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता विकास र व्यवस्थापन	कार्यक्रम संख्या	१०	१२	१३	१५
१८	सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत		६०	६५	७०	८०
१९	पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका		०	१	०	०
२०	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण					
२१	लैंगिक मैत्री बजेट प्रतिशत					
२२	लक्षित वर्गको कार्यक्रम प्रतिशत	प्रतिशत	३	४	५	६
ग.	पूर्वाधार विकास					
२३	नयाँ सडक निर्माण (कि. मि.)	कि.मि.	१.३	३	३	३

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

२४	सडकको स्तरोन्नति (कि. मि.)	कि.मि.	५	८	८	८
२५	झोलुङ्गेपुल निर्माण		६	३	३	३
२६	पक्की पुल निर्माण		०	०	१	१
२७	सिंचाई (क्षेत्रफल)		४ रोपनी	४ रोपनी	४ रोपनी	४ रोपनी
२८	बडा कार्यालय भवन निर्माण		०	१	१	१
२९	अस्पताल निर्माण	संख्या	०	१	०	०
३०	स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण	संख्या	०	१	०	०
३१	नक्सापास गरी निजि घरहरु निर्माण	संख्या	०	३	५	१०
३२	विद्यालय भवन निर्माण	संख्या	६	१	२	२
३३	जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	२९४७	२२००	३५००	३३५३
३४	ईन्टरनेटको पहुच पुगेको जनसंख्या	प्रतिशत	४.८९	६.५	१०.५	१५
३५	पर्यटन पदमार्ग निर्माण	कि. मि.	१.३	१.५	१.५	१.५
३६	गोरेटो बाटो निर्माण	कि. मि.	१.२	२	३	५
घ.	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन					
३७	सामुदायिक वनबाट काठ उत्पादन					
३८	मुल संरक्षण					
३९	पोखरी निर्माण	संख्या	५	५	५	५
४०	नदि कटान रोगथाम	संख्या	१	१	२	२
४१	विपद व्यवस्थापन कोष रकम	रु	६६ लाख	७० लाख	७० लाख	७० लाख

४२	विपद व्यवस्थापन उपकरण तथा पुर्वाधार निर्माण		०	२	२	२
ड.	सूशासन तथा संस्थागत विकास					
४३	जनशक्तिको परिपूर्ति	प्रतिशत	६०	१०	१०	१०
४४	ऐन, कानूनहरुको तर्जुमा	ईकाई	५५	५	५	५
४५	आन्तरिक आम्दानी	रु लाख	४३.२६	५०	५५	६०
४६	बेरुजू फछ्यौट	रु लाख	९९.९६			
४७	अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने वडा संख्या	संख्या	०	१	२	२

परिच्छेद -३
मध्यकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

३.१. बजेट स्रोतको अनुमान

गाउँपालिकाले श्रोत अनुमान गर्दा देहायका आधार अपनाईएको छ ।

१. आर्थिक वर्ष २०७९\०८० को विनियोजित बजेट तथा सो आ.व. मा राजस्व तथा खर्चको आंकलन गरिएको छ । दोश्रो र तेश्रो वर्षको प्रक्षेपण गर्दा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्य, घोषित कार्यक्रम र सो अनुसार संचालन हुने कार्यक्रम तथा हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ ।
२. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदानको अनुमान गरिएको छ ।
३. त्यसैगरी रोयल्टीबाट गाउँपालिकालाई प्राप्त प्राप्त हुने राजस्वलाई समेत आधार बनाईएको छ ।
४. उल्लेखित आधारलाई विश्लेषण गर्दा तीन वर्षको अवधीमा कुल बजेट रु ११५५९९८५३० रहने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका नं. ३- त्रिवर्षीय बजेट खाका

क्र. सं.	विवरण	मध्यकालीन खर्च अनुमान			
		२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)	२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)	२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)	तीन वर्षको कुल अनुमान (रु. हजारमा)
१	कुल बजेट	३६६६९२०००	३८५०२६६००	४०४२७७९३०	११५५९९६५३०
२	कुल राजस्व	७६१३५०००	७९९४१७५०	८३९३८८३८	२४००१५५८८
	संघीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	६७३२६०००			
	प्रदेश विभाज्य कोषबाट प्राप्त राजस्व	३८०९०००			
	स्थानीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त र आन्तरिक राजस्व	५००००००	५२५००००	५५१२५००	१५७६२५००
३	नेपाल सरकारबाट प्राप्त राजस्व	२६४३०००००	२७४१२००००	३०१५३२०००	८२४८५२०००
	वित्तीय समानीकरण		२७७५१५०००	२९१३९०७५०	८३३२०५७५०
	सशर्त	७९९०००००			
	विशेष	१६५४०००००			
	समपूरक	७००००००			
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त राजस्व	१७९६४०००	१८८६२२००	१९८०५३१०	५६६३१५१०
	वित्तीय समानीकरण	७९६४०००			
	सशर्त	६००००००			
	विशेष				
	समपूरक	४००००००			
५	गत वर्षको मौज्जात तथा अन्य आम्दानी	८२९३०००	८७०७६५०	९१४३०३३	२६१४३६८३
६	चालु खर्च	२२०३६३०००	२३१३८११५०	२४२९५०२०८	६९४६९४३५८
७	पुजीगत खर्च	१४६३२९०००	१५३६४५४५०	१६१३२७७२३	४६१३०२१७३
८	बजेट बचत (-) न्यून()				
९	वित्तीय व्यवस्था				
१०	आन्तरिक ऋण				

३.२. बजेट विनियोजन तथा प्रक्षेपणको बाँडफाँड

आगामी तीन वर्षको बजेट अनुमान र प्रक्षेपणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ

अ. कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम बमोजिम तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४
आयोजनाहरूको प्राथमिकताको आधारमा बजेट विनियोजन

प्राथमिकता क्रम	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०७९।८० को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८०।८१ को अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P१)		२१८१८१७४०	५९.५	२२९०९०८२७	५९.५	२४०५४५३६८	५९.५
दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना (P२)		१११८४१०६०	३०.५	११७४३३११३	३०.५	१२३३०४७६९	३०.५
सांकेतिकरण नगरिएको		३६६६९२००	१०	३८५०२६६०	१०	४०४२७७९३	१०
जम्मा		३६६६९२०००	१००	३८५०२६६००	१००	४०४२७७९३०	१००

आ. दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा बजेट बाँडफाँड

तालिका नं. ५

दिगो विकासको आधारमा देहाय बमोजिम बजेट बाँडफाँड

संकेत	दिगो विकास लक्ष्य	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०७९।०८० को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८०।०८१ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८१।०८२ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिवीको अन्त्य	५	२१०००	५.७३	२२०५०		२३१५३	
२	शुन्य भोकमरि	२	१५५००	४.२३	१६२७५		१७०८९	
३	स्वस्थ जीवन	५९	३७१८०	१०.१४	३९०३९		४०९९१	
४	गुणस्तरीय शिक्षा	२९	१२०४२०	३२.८४	१२६४४१		१३२७६३	
५	लैंगिक समानता	५	२०००	०.५५	२१००		२२०५	
६	दिगो सफापानी तथा सरसफाई	५	१००००	२.७३	१०५००		११०२५	
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुच	२	५८००	१.५८	६०९०		६३९५	
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि तथा मर्यादित काम	२३	३९२५०	१०.७०	४१२१३		४३२७३	
९	उद्योग, नवीन खोज र पूर्वाधार	४८	५१२२०	१३.९७	५३७८१		५६४७०	
१०	असमानता न्यूनीकरण	६	१३५०	०.३७	१४१८		१४८८	
११	दिगो शहर र बस्तीहरू	१	५००	०.१४	५२५		५५१	
१२	दिगो उपभोग तथा उत्पादन	१	५०००	१.३६	५२५०		५५१३	
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	३	४५०	०.१२	४७३		४९६	
१४	सामुद्रिक श्रोतको उपयोग	०	०	०.००	०	०	०	०
१५	भू-सतह स्रोतको उपयोग	२	१६००	०.४४	१६८०		१७६४	
१६	शान्तिपूर्ण, न्यायपूर्ण र सशक्त समाज	१०	४११६	१.१२	४३२२		४५३८	
१७	दिगो विकासका लागि साझेदारी	०	०	०.००	०	०	०	०
	खुलन नसक्ने		५१३०६	१३.९८	५३८७१		५६५६५	
	जम्मा	२०१	३६६६९२	१००	३८५०२७		४०४२७८	

इ. लैंगिक संकेतको आधारमा बाँडफाँड

तालिका नं. ६

लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

संकेत	लैंगिक संकेत	कार्यक्रम संख्या	आ.व. ०७९।०८० को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८०।०८१ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)		आ.व. ०८१।०८२ को व्ययको अनुमान (रु. हजारमा)	
			रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	९९	१४८९५०	४०.६२	१५६३९८		१६४२१७	
२	अप्रत्यक्ष लाभ	८६	११५५८६	३१.५२	१२१३६५		१२७४३४	
३	तटस्थ	१६	३८८५०	१०.५९	४०७९३		४२८३२	
४	नखुलेको	-	६३३०६	१७.२६	६६४७१		६९७९५	

ई. प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बजेटको बाँडफाँड

तालिका नं. ७

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०७९।८० को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८१।०८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चालु	पुर्जीगत	वित्तीय व्यय स्थान	कुल जम्मा	चालु	पुर्जीगत	वित्तीय व्यय स्थान	कुल जम्मा	चालु	पुर्जीगत	वित्तीय व्यय स्थान
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशु	२०८७५				२१९१९				२३०१५			
२		पर्यटन	१२००				१२६०				१३२३			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	१०००				१०५०				११०३			
४		सहकारी	६५००				६८२५				७१६६			
५		वित्तीय	०				०				०			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरू	९६७५				१०१५८				१०६६६			
	जम्मा		३९२५०				४१२१२				४३२७३			
७	सामाजिक विकास	शिक्षा	११०७७				११६३१				१२२१२			
८		स्वास्थ्य	३७८०				३९६९				४१६७			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	२२२५				२३३६				२४५३			
१०		संस्कृति संरक्षण	३००				३१५				३३१			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	३३५०				३५१८				३६९३			
		युवा तथा खेलकुद	२६००				२७३०				२८६७			
	सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरू		१४१०९६				१४८१५०				१५५५५८			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

	जम्मा	१६४७२८									
१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	११६७५			१२२५९			१२८७२		
१३		सिंचाई	४५०			४७३			४९६		
१४		भवन तथा शहरी विकास	३८००			३९९०			४१९०		
१५		उर्जा	२३४			२४६			२५८		
१६		लघु तथा साना जलविद्युत	५०००			५२५०			५५१३		
१७		सञ्चार	३००			३१५			३३१		
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	२९७६१			३१२४९			३२८१२		
	जम्मा	५१२२०			२२५३२			२३६५९			
१८	विपद् तथा वातावरण बर्न, व्यवस्थापन	बन तथा भु-संरक्षण	२००			२१०			२२१		
१९		जलाधार संरक्षण				०			०		
२०		जलवायू परिवर्तन				०			०		
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	२००			२१०			२२१		
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	६६००			६९३०			७२७७		
	सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु										
	जम्मा	७०००			७३५०			७७१८			

२३	मानव संसाधन विकास	९१६			९६२			१०१०		
२४	संस्थागत क्षमता विकास	३२००			३३६०			३५२८		
२५	राजस्व परिचालन	०			०			०		
२६	वित्तीय व्यवस्थापन	०			०			०		
२७	वित्तीय जोखिम न्यूनीकरण	०			०			०		
२८	सार्वजनिक सुनुवाई	३००			३१५			३३१		
	सामाजिक परीक्षण	०			०			०		
२९	आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण	०			०			०		
३०	बेरुजू फछ्यौट	०			०			०		
३१	सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण	०			०			०		
३२	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधि	०			०			०		
३३	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	०			०			०		
३४	अन्तरनिकाय समन्वय	०			०			०		
३५	प्रशासनिक खर्च	६०७००			६३७३५			६६९२२		
३६	जम्मा				०			०		
३७	सशर्तका अन्य आयोजनाहरू	२०७९४			२१८३४			२२९२५		
	समपूरक तथा विशेष आयोजनाहरू	२३०००			२४१५०			२५३५८		
	जम्मा	३६६६९२			३८५०२७			४०४२७८		

परिच्छेद -४

३. क्षेत्रगत उपलब्धी : चुनौती, अवसर र रणनीति

४.१. आर्थिक विकास

क. कृषि र पशुविकास

क.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि र पशुपालन नै हो । घाँस र चरन क्षेत्रको व्यापक प्रयोग गरी पशुपालनलाई व्यवशायीक बनाउन सकिने प्रबल सम्भावना छ भने स्थानीय रैथाने बालीहरू कोधो, जौ, मकै, आलु, फापर, केराउ जस्ता स्थानीय बालीहरूको विकास गरी रोजगारी श्रृजना गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । किवि, ओखर, अलैची लगायत फलफुल तथा नगदे बालीहरूको विकास गरी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. उत्पादनमुलक हावापानी र माटो रहेको छ ।
- ख. चरनको प्रयास सम्भावना छ ।
- ग. सिंचाई सुविधा विस्तार गर्न सहज छ ।
- घ. परम्परागत सीप प्रविधीको प्रयोग भएको छ । जैविक खेतितर्फ कृषकहरू आकर्षित छन् ।
- ङ. संघ र प्रदेश सरकारबाट कृषि र पशुपालन क्षेत्रमा सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको ।

चुनौती

- क. सीप र प्रविधीलाई आधुनिक बनाई उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन ।
- ख. युवाहरूलाई कृषि तथा पशुपालन तर्फ आकर्षित गर्न ।
- ग. कृषि र पशुपालनलाई व्यवशायिक बनाउन ।
- घ. आधुनिक व्यवशायिक कृषि तथा पशुफर्म स्थापना र सञ्चालन गर्न
- ङ. बजार व्यवस्थापन र बजारसम्मको सहज पहुँच बढाउन ।

क.३. सोच

कृषि र पशुपालनको माध्यमबाट रोजगारि श्रृजना गरी गरिवि निवारण गर्दै खाद्यान्न तथा मासु र दुग्ध पदार्थ निर्यात गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

- क. आधुनिक कृषि र पशुफर्म स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।

- ख. कृषि उत्पादनलाई उद्योगसंग आवद्ध गर्ने ।
- ग. सहकारीलाई कृषिसंग आवद्ध गर्ने ।
- घ. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरूलाई कृषि व्यवशायमा आकर्षित गर्ने ।
- ङ. कृषि र पशुपालनसंग सम्बन्धीत जनशक्ति उत्पादन गर्ने ।
- च. स्थानीय रैथाने बालीहरूको संरक्षण गरी व्यवशायीकरण गर्ने ।

क.५. रणनीति

- क. क. प्रदेश र संघसंग समन्वय गरी आधुनिक कृषि फर्म स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।
- ख. औद्योगिक ग्राममा कृषि र पशुपालन उद्योग स्थापना गर्न निजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- ग. सहकारी मार्फत दुग्ध संकलन तथा उत्पादन तथा पशुपालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ।
- घ. कृषि उपज संकलन तथा उत्पादनमा सहकारीको भुमिका बढाउने ।
- ङ. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूलाई आधुनिक कृषि तथा पशुपालन व्यवशाय गर्न आधुनिक कृषि नमूना फर्म स्थापनामा प्रोत्साहन गर्ने ।
- च. कृषक र प्राविधिक जनशक्तिहरूलाई कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ८

कृषि क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक	एकाई	आ.व. २०७८।०८९ को उपलब्धि	२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२	
कृषि	आलु	मे.टन	७८५	९२५	९३५	९४८
	मकै	ऐ	४७०	५१०	५२५	५४०
	कोदो	ऐ	१२३	१२५	१२७	१२९
	जौ	ऐ	१५०	१५०	१५०	१५०
	भांगो	ऐ	१६७	१७५	१८५	१९५
	केराउ	ऐ	४५	५०	५३	५७
	लसुन	ऐ	२३	२५	२७	२९
	फापर	ऐ	१४	१४.५	१५.५	१६.५
	सिमि	ऐ	७१	७२	७२.५	७३
	अलैची	ऐ	२.५	३.५	४	४.५
	मह	केजी	१५०	१५०	१५०	१५०
	गहुँ	मे.टन	७६	७७	७८	७९
	तोरी	मे.टन	५	६	७	८
	चिया	केजी	०.६	१	१.५	२

तालिका नं. ९

कृषि कार्यक्रमसंग सम्बन्धीत नतिजा सूचक र लक्ष्य					
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०७८।०७९ को उपलब्धी	मध्यमकालीन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
आधुनिक कृषिमा लगानी	रु. हजारमा				
आधुनिक कृषिमा थप रोजगारी	संख्या	५०	६०	६५	७०
कृषिमा आधारित उद्योगको संख्या	संख्या				
कृषि व्यवसायमा संलग्न थप कृषक, समूह, समिति र सहाकरी	संख्या	१००	१०५	११०	११५
आधुनिक कोल्ड स्टोर निर्माण	संख्या	०	०	१	१
बजार केन्द्रहरुको स्थापना र संचालन	संख्या	१	४	०	०
प्रशोधन केन्द्रको स्थापना र संचालन	संख्या	०	१	१	१
कृषि फर्म स्थापना	संख्या	२१	२५	३०	३५
एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम	संख्या	०	१	१	१
सीपयुक्त सक्षम जनशक्ति उत्पादन	संख्या	१००	८०	८०	८०

तालिका नं. १०

पशु क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य						
सूचक	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य			
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२	
पशु विकास	भैसी	संख्या	४३४७	४३८७	४४००	४४१५
	बाख्रा	संख्या	७००७	७१०७	७२०७	७३००
	भेडा	संख्या	३४०	३९०	४४०	४९०
	कुखरा	संख्या	११७४३	१२५००	१३०००	१३५००
	गाई	संख्या	४९८	४९८	४९८	४९८
	बंगुर	संख्या	१४२	१९५	२५५	३०५
	अन्य	संख्या	४८६	५२०	६००	६५०

तालिका नं. ११

पशु विकास कार्यक्रमसंग सम्बन्धित नतिजा सूचक र लक्ष्य						
क्र.सं.	सूचक	आ.व. ०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालीन लक्ष्य			
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२	
	आधुनिक पशुपंक्षी व्यवसाय	संख्या	३५	४०	४५	५०
	आधुनिक पशुपंक्षी व्यवसायमा लगानी	रु. हजार				
	पशुपंक्षीमा आधारित उद्योगको विस्तार	संख्या				
	पशु-पंक्षी पालनमा संलग्न कुल सकृय कृषक समूह, समिति र सहकारीको संख्या	संख्या	९०	१००	११०	१२०
	दुध					
	मासु					
	अण्डा					

उन					
माछा उत्पादन	क्वीन्टल	४०	५०	५५	६०
छाला					
प्रांगारिक मल					
कृत्रिम गर्भाधान (नस्त्र सुधार)	संख्या	०	५०	१५०	२००
उन्नत घासले ढाकिएको क्षेत्रफल	हेक्टर				
घासको विउ उत्पादन	मे.टन				
सुधारिएको मासु पसल					
पशु पक्षिको खोप सेवा	संख्या	१४०००	१६०००	१८०००	२००००
पशुपक्षिको निदान तथा उपचार	संख्या	१५०००	१७०००	१९०००	२१०००

ख. पर्यटन विकास

ख.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पर्यटकीय स्थलहरू पर्याप्त छन् । डुडेलेक, तिनचुले, थामी लेक, सिद्ध गुफा, रानु झरना, ख्यूबराह ताल, घुम्टे, कालीलेक, गाईघाट झरना, शहिद पार्क लगायत स्थलहरूलाई गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गरी पर्यटक भित्र्याउन सक्ने सम्भावना रहेको छ । प्रचार प्रसारको अभाव र पूर्वाधारको कमजोर अवस्थाले अपेक्षित रूपमा पर्यटन प्रवर्धन हुन सकेको छैन । चालु तीन वर्ष भित्र प्रमुख पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गरी पूर्वाधारहरू निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. पर्यटकमैत्री हावापानी र जैविक खाद्यवस्तुहरूको पर्याप्तता
- ख. आकर्षक प्राकृतिक भौगोलिक दृष्यावलीहरू
- ग. शान्त र मनोरम दृष्यहरू
- घ. प्रमुख मार्गहरूको ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको
- ङ. पर्यटन विकासमा संघ र प्रदेश सरकारको सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको ।

चुनौती

- क. क. खर्चिलो पर्यटन पुर्वाधार
- ख. कोभिड-१९ ले सुस्ताएको पर्यटन व्यवसाय
- ग. प्रचार प्रसार गर्न चुनौती
- घ. सचेतना र सभ्यसंस्कृतिको विकास

ख.३. सोच

पर्यटन आर्थिक विकासको प्रमुख आधार, यसको विकासको लागि सबल पुर्वाधार

ख.४. उद्देश्य

- क. पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गर्ने
- ख. गन्तव्यहरूमा पुर्वाधार विकास र प्रचार प्रसार गर्ने
- ग. पर्यटनको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना र गरिवि निवारण गर्ने
- घ. होमस्टेहरूको गुणस्तर सुधार र जैविक खाद्यान्न प्रबर्धन गर्ने
- ङ. साँस्कृतिक विकास गरी मेला महोत्सवद्वारा पर्यटन प्रबर्धन गर्ने

ख.५. रणनीति

- क. पर्यटन गन्तव्यहरूको पहिचान गरि प्रमुख गन्तव्यहरूको पुर्वाधार विकासमा जोड दिने ।
- ख. प्रमुख गन्तव्यहरूको श्रव्य दृष्य सामाग्रीहरू विद्युतीय माध्यमद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- ग. होमस्टेहरूलाई अनुदान कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउने र व्यवस्थित रूपमा होमस्टे सञ्चालन गर्ने ।
- घ. पदमार्ग निर्माण, हाईकिङ्ग, दृष्यावलोकन जस्ता कार्यक्रम मार्फत पर्यटक आवागमन वृद्धि गरी रोजगारी श्रृजना गर्ने ।
- ङ. गाउँपालिकामा मनाईने असारे मेला, भुषपोल्ने मेला लगायत प्रमुख मेला तथा जात्राहरूको प्रबर्धन गर्ने ।
- च. साँस्कृतिक संग्रहालयको निर्माण गरी पुराना कला संस्कृतिको जगर्ना र संरक्षण गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १२

पर्यटन क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
पर्यटन आवागमन					
गापा भित्रको औषत बसाई					
रोजगारी					
पर्यटन गुरुयोजना तथा नीति तर्जुमा		सम्पन्न			
होमस्टे सञ्चालन		१०	१०	१०	१०
पर्यटन पदमार्ग निर्माण	कि.मि.	३	३	३	३
कोसेलीघर स्थापना तथा सञ्चालन		०	०	१	१
पर्यटन गन्तव्यस्थलमा पुर्वाधार निर्माण		२	५	५	५

ग. उद्योग तथा वाणिज्य

ग.१. पृष्ठभूमी

स्थानीय रूपमा पर्याप्त कच्चा पदार्थ भएपनि स्थानीय परम्परागत रूपमा अल्लो नेपाली कागज लगायत उद्योगहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । स्थानीय रूपमा प्राप्त हुने कच्चा पदार्थहरूलाई आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गरी प्रशोधन गरी मुल्य अभिवृद्धीयुक्त उत्पादनहरूलाई बजारको पहुँच सम्म पुर्याई स्रोत साधनको समुचित प्रयोगद्वारा रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण गर्नसक्ने देखिन्छ । औधोगिक ग्रामको स्थापनासंगै गाँउपालिकामा छरिएर रहेका साना उद्योगहरूलाई एकिकृत गरी आधुनिक प्रविधीयुक्त बनाउन सकिने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. औधोगिक ग्राम स्थापनाको लागि प्रदेश सरकार र संघिय सरकारको सहयोग प्राप्त हुने देखिन्छ ।
- ख. स्थानीय कच्चा पदार्थको पर्याप्तता
- ग. उत्पादित बस्तुहरूको बजार पहुचको लागि बाटोको सुविधा विस्तार
- घ. अर्गानीक उत्पादनको सम्भावना

चुनौती

- क. उद्योग स्थापनाको लागि पुँजी र प्रविधी जुटाउन
- च. लगानी कर्ताहरूलाई आकर्षण गर्न
- छ. गाउँपालिका भरि छरिएर रहेका उद्योगहरूलाई एकिकृत गरी आधुनिक प्रविधीयुक्त उद्योग स्थापना गर्ने
- ज. उत्पादित बस्तुहरूले अन्य उद्योगहरूबाट उत्पादित समान प्रकृतिका बस्तुहरूसंग मुल्य र गुणस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्न ।

ग.३. सोच

उद्योग र वाणिज्य क्षेत्रको माध्यमबाट स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना गरी गरिवी निवारण र रोजगारि श्रृजना गर्ने ।

ग.४. उद्देश्य

- क. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका उद्योगहरूलाई एकिकृत गर्ने ।
- ख. औधोगिक ग्राममा निजि क्षेत्रका लगानी कर्ताहरूलाई आकर्षित गरी आधुनिक उद्योगहरू स्थापना गर्ने ।
- ग. उद्योगहरूमा स्थानीय कच्चा पदार्थहरूको उत्पादनलाई बढावा दिने ।
- घ. उत्पादित बस्तुहरूको बजारीकरण गर्ने ।
- ङ. उद्योगको माध्यमबाट स्थानीय व्यक्तिहरूलाई प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रोजगारि श्रृजना गर्ने ।

ग.५. रणनीति

- क. उद्योग स्थापनाको लागि लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्सासन र सहूलियत प्रदान गर्ने ।
- ख. औद्योगिक ग्राम स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने ।
- ग. स्थानीय कच्चा पदार्थहरूको उत्पादनमा कृषक र स्थानीय व्यक्तिहरूको संलग्नता बढाउने ।
- घ. बजार अनुगमनलाई निरन्तर कायम राख्ने ।
- ङ. व्यवशाय दर्तालाई सरलीकरण गरी अनलाईन प्रणालीको विकास गर्ने।

ग.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १३

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
निकासीमा बृद्धि		०	०.१	०.५	१
व्यवशाय दर्ता प्रकृया अनलाईन प्रणालीमा ल्याउने		०	१	२	२
बजार अनुगमन		१	२	२	२
उद्योग स्थापना		२४	२८	३०	३१
उद्योगमा रोजगारी		४००	५००	६००	७००
स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना		२४	२८	३०	३१

घ. सहकारी

घ.१. पृष्ठभूमी

सिमित मात्रामा रहेका सहकारी संस्थाहरूमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग भएको छैन । स्थानीय सरकारले अनुगमन दर्ता खारेजी, कारवही लगायतको अधिकार प्राप्त गरेको भएपनि दक्ष जनशक्तिको अभावमा हाल सम्म पर्याप्त मात्रामा अनुगमन हुन सकेको छैन । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्षेत्र रहेका सहकारीहरूलाई रोजगारीमुलक उत्पादनशील बनाउनु तथा सहकारीलाई सुशासन युक्त बनाई गरिवी निवारणमा यसको प्रभावकारी उपयोग गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ । घ.२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

- क. सहकारीहरूको एकिकरण गरी पूँजी र क्षमता विकास गर्नु
- ख. सहकारीका सदस्यहरूलाई सहकारीका सिद्धान्त अनुकूलको कार्य गराउन प्रेरित गर्नु,
- ग. सहकारीमा सुशासन कायम गर्नु
- घ. सहकारीलाई उत्पादनमुलक र रोजगारी तर्फ केन्द्रित गराउनु ।
- ङ. सहकारीमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गराउनु

अवसर

- क. कृषि र पशुपालनको प्रचुर सम्भावना रहेकोले सहकारी मार्फत कृषि व्यवशाय बढाउन सकिने ।
- ख. स्थानीय तहमा जनशक्ति परिपुर्ति भएकोले सहकारीलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन सकिने ।
- ग. हाल रहेका सहकारीको संख्या थोरै भएकोले व्यवस्थापन गर्न सजिलो रहेको ।

घ.३. सोच

सहकारीको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना गरि गरिवी निवारण गर्नु ।

घ.४. उद्देश्य

- क. सहकारीलाई आधुनिक प्रविधीमा सञ्चालन गर्ने ।
- ख. दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्नु
- ग. सहकारीको माध्यमबाट रोजगारी श्रृजना गर्नु ।
- घ. कृषि र पशुपालन व्यवशायलाई सहकारीमा आवद्ध गर्नु
- ङ. सहकारीलाई गाभि पूँजीको एकिकरण गर्ने ।

घ.५. रणनिति

- क. सहाकारी सञ्चालन सम्बन्धी सफटवेयर प्रयोग गर्ने गराउने ।
- ख. सहाकारी संग आवद्ध कर्मचारी, सदस्य लगायतलाई तालिमको आयोजना गर्ने ।
- ग. सहकारीलाई कृषि र पशुपालनमा प्रेरित गर्ने ।
- घ. कृषि र पशुपालनमा लगानी गर्ने सहकारीलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- ङ. सानो पूँजी भएका सहकारी संस्थाहरूलाई गाभ्न प्रेरित गर्ने ।

घ.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १४

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित नतिजा सूचक र लक्ष्य					
सूचक	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
सहकारी संस्था		८	१	०	०
सहकारी संस्थाको कुल सदस्यता		१६६७	१७००	१७५०	१८००
प्रत्यक्ष रोजगारी		१३	२०	२०	२०
अप्रत्यक्ष रोजगारी					
सहकारी संस्थाको शेयर पुँजी		१२३२४	१२९४०	१३५८७	१४२६६
सहकारी संस्थाको कुल बचत		१०६१८०	१११४८९	११७०६३	१२२९१६
सहकारीको कृषि क्षेत्रमा लगानी					
सहकारी संस्थाको ऋण लगानी		१५६७३०	१६४५६६	१७२७९४	१८१४३४
सहकारी संस्थाको तालिम प्राप्त जनशक्ति		८	१०	१५	२०
सहकारी अनुगमन तथा नियमन		०	१	१	१

४.१.१. आर्थिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण
अ. कृषि र पशु विकास

तालिका नं. १५

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	व्यवशायीक नमूना कृषि फर्म स्थापना	१. अधिक मात्रामा कृषि तथा फलफुल उत्पादन बृद्धि २. रोजगारी श्रृजना र गरिवि निवारण ३. पशु फर्म स्थापना	२०८०।०८१		१. फलफुल (किवि, ओखर) फर्म स्थापना २. व्यवशायीक आलु खेतीमा बृद्धि ३. कम्तिमा १०० जनालाई प्रत्यक्ष रोजगारी श्रृजना ४. पशु फर्म स्थापना र दुग्ध तथा मासु उत्पादन भएको हुने
	चिस्यान केन्द्र स्थापना	दुग्ध चिस्यान केन्द्र स्थापना गरी संकलन गर्ने तरकारी चिस्यान केन्द्र स्थापना गर्ने	२०७९।०८०	६५००	१ दुग्ध उत्पादनबाट आर्थिक बृद्धि भई गरिवी न्यूनिकरणमा सहयोग पुग्ने
	कृषि सहकारी मार्फत बजार केन्द्र स्थापना	कृषि उत्पादन संकलन र बजारीकरण	२०७९।०८० देखि ०८०।८१	९०००	बजार केन्द्र स्थापना भएको हुने ।
	कृषिलाई आधुनिकीकरण, यन्त्रीकरण कार्यक्रम	उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि	२०७९।०८० देखि ०८०।८१	४००	कृषिलाई यन्त्रिकरण गरेको हुने।

कृषि जनशक्ति उत्पादन	कृषक सचेतना र दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन	०८०।८१		कृषकहरुलाई तालिम तथा अन्य दक्ष जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।
कृषक समिति समूह निर्माण	सामूहिक खेति प्रवर्धन	०८१।८२		कृषक समुहहरु निर्माण भएको हुने
सहकारी मार्फत कृषि	उत्पादन र बजारीकरणमा सहकारी संस्थाको भूमिका बढाउने	२०७९।०८० देखि ०८०।८१	९०००	सहकारी मार्फत कृषि उपज संकलन तथा व्यवसायीक कृषि खेति गरेको हुने ।
कृषिमा आधारित उद्योग	कृषि उत्पादनको मुल्य अभिवृद्धि	२०७९।०८० देखि ०८०।८१	५००	निजि क्षेत्रबाट स्थापित उद्योगमा कृषि उपज कच्चा पदार्थको रुपमा विक्री भएको हुने ।
आधुनिक घाँस उत्पादन	आधुनिक घाँस र चरन क्षेत्र विकास	०८०।८१		आधुनिक घाँस उत्पादन भएको हुने
कृत्रिम गर्भाधान र नस्र सुधार	नस्र सुधार गरी उत्पादन र गुणस्तरमा बृद्धि	२०७९।०८० देखि ०८०।८१	३००	कृत्रिम गर्भाधान तथा नस्र सुधार भएको हुने ।
पशु सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति विकास कार्यक्रम	कृषक र पशु प्राविधिकहरुको क्षमता विकास	२०७८।०७९ देखि ०८०।८१	२००	पशु सम्बन्धी जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. पर्यटन

तालिका नं. १६

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	पर्यटन पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	पर्यटन प्रवर्धन	०७९।८०- देखि ०८०।८१	३५००	पर्यटन गन्तव्यहरूको विकास भएको हुने ।
	सांस्कृतिक संग्रालय व्यवस्थापन	पर्यटन प्रवर्धन तथा सांस्कृतिक संरक्षण	०८०।८१- देखि ०८१।८२	४०००	सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण भएको हुने ।
	कला संस्कृति जगेर्ना कार्यक्रम	संस्कृतिको प्रचार प्रसारबाट पर्यटन प्रवर्धन	०८०।८१	०	मगर लगायत जातिहरूको संस्कृति संरक्षण भएको हुने ।
	होमस्टे प्रवर्धन कार्यक्रम	पर्यटन प्रवर्धन र आय आर्जन	०८०।८१	०	होमस्टेहरूको स्थापना भइ सञ्चालनमा रहेको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. उद्योग तथा वाणिज्य

तालिका नं. १७

उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम\आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	औधोगिक ग्राम स्थापना	उद्योग स्थापना उत्पादन बृद्धि र रोजगारी श्रृजना	०७९।८०- ०८०/८१	१०००	औधोगिक ग्रामको स्थापना भएको हुने ।
	स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग सम्बन्धी कार्यक्रम	उद्योग प्रबर्धन	०७९।८०- ०८०/८१	१०००	स्थानीय कच्चा पदार्थको उपयोग भएको हुने ।
	उद्यमी क्षमता विकास कार्यक्रम	उद्यमशिलता विकास	०७९।८०- ०८०/८१	१०००	उद्यमीहरूको सीप विकास भएको हुने ।
	बजार अनुगमन कार्यक्रम	सुशासन प्रबर्द्धन	०७९।८०- ०८०/८१	१००	अखाद्य बस्तु र कालोबजारी नियन्त्रण
	स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण कार्यक्रम	उत्पादन प्रोत्साहन	०७९।८०- ०८०/८१	३०००	स्थानीय उत्पादनले सहज रूपमा बजार प्राप्त गरेको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. सहकारी

तालिका नं. १८
सहकारी क्षेत्रसँग सम्बन्धीत आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको संक्षिप्त विवरण

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी	लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	सहकारी जनशक्ति उत्पादन	सक्षम सहकारी बिकास	०७९।८०	३००	सहकारीलाई तालिम प्रदान गरेको हुने ।
	सहकारी रोजगारी वृद्धि कार्यक्रम	रोजगारी श्रृजना र गरिबि निवारण	०७९।८०-०८०।८१	सहकारीले नै बजेट व्यवस्था गर्ने	रोजगारी श्रृजना भएको हुने ।
	सहकारी नियमन र सुशासन प्रबर्द्धन कार्यक्रम	सुशासनयुक्त सहकारी	०८०।८१		सहकारीको नियमित अनुगमन भएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.२. सामाजिक विकास

क.शिक्षा

क.१. पृष्ठभुमी

सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तर सुधार गरी शिक्षा क्षेत्रबाट उत्पादित जनशक्ति राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रतिस्पर्धि बनाउनु आजको आवश्यकता हो । व्यवशायीक शिक्षामा जोड दिई शैक्षिक बेरोजगार उत्पादन हुने बर्तमान समस्यालाई सामाधान गर्नुपर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा हाल रहेका विद्यालयहरूमा पर्याप्त भौतिक पुर्वाधार भए पनि शिक्षकहरूको संख्यामा कमि, विद्यार्थीहरूको सामुदायिक विद्यालय छोड्ने दरमा वृद्धि लगायतका समस्या रहेको देखिन्छ ।,

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. आधारभुत र माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाको अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त हुनु
- ख. विद्यालय संख्या थोरै हुनुले व्यवस्थापनमा सहज हुनु
- ग. विद्यालयहरूको भौतिक पुर्वाधारमा संघ र प्रदेश सरकारको सहयोग प्राप्त हुनु

चुनौती

- घ. सामुदायिक विद्यालयको शक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु ।
- ङ. सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या कायम राख्न
- च. विचैमा कक्षा छोड्ने विद्यार्थी संख्या न्युनिकरण गर्न
- छ. सामुदायिक विद्यालयहरूमा पर्याप्त शिक्षक संख्या पुर्याउन ।
- ज. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी स्थानीय प्रविधीमैत्री शिक्षा प्रदान गर्न ।
- झ. शिक्षक, विद्यार्थी र अविभावकको त्रिपक्षिय सम्बन्ध स्थापित गरि समग्र शैक्षिक वातावरण तयार गरी शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्नु ।
- ञ. विद्यालयको विकासमा समुदायको चासो र सजकताको विकास गर्नु

क.३. सोच

गुणस्तरीय र प्रतिस्पर्धी जनशक्ति उत्पादन गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

- क. सूचना र संचार प्रविधीको प्रयोग गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नु
- ख. स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी स्थानीय सिप र प्रविधीको विकासमा जोड दिनु
- ग. गुणस्तरीय शिक्षाको माध्यमबाट सामुदायिक विद्यालयप्रति अभिभावकको अपनत्व विकास गर्नु
- घ. तालिमको माध्यमबाट शैक्षिक जनशक्तिको गुणस्तर बृद्धि गर्नु ।
- ङ. विद्यालय छोड्ने दर (Dropout Rate) न्यूनीकरण गर्नु
- च. विद्यार्थी संख्या कम भएका विद्यालयहरूलाई गाभ्ने कार्य गर्नु ।

क.५. रणनीति

- क. ईलर्निङ कक्षा सञ्चालन गर्ने
- ख. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गर्न विज्ञहरूको सहयोग लिने
- ग. SEE परिक्षा तयारीको लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने ।
- घ. शिक्षकहरूलाई तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- ङ. विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई कक्षा नछोड्न प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- च. विद्यालय भर्ना अभियान सञ्चालन गर्ने ।
- छ. शिक्षा क्षेत्र सुधारको लागि गुरुयोजना तयार गरी कार्यन्वयनमा ल्याउने ।
- ज. विद्यालय भवन निर्माण, शौचालय निर्माण गरी पुर्वाधारयुक्त विद्यालय बनाउने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. १९

सूचक	शिक्षा क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
खुद भर्ना दर					
आधारभुत तह (कक्षा १-५)		९८.६	९९	९९.५	१००
आधारभुत तह (कक्षा ६-८)		९७.५	९८	९८.५	९९
माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२)		५८.८	६०	६५	७०
विद्यालय छोड्ने दर (प्रति कक्षा\खुद भर्नाको आधारमा)		३.१९	३	२.५	२
एस.ई.ई. मा B ग्रेड भन्दा माथी ल्याउनेको प्रतिशत	%	१०	१५	२०	२५
विद्यालय भवन निर्माण		६	१	२	२
विद्यालय शौचालय निर्माण कार्यक्रम		०	०	१	१
ईलर्निङ्ग, डिजिटल कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम (विद्यालय संख्या)					
स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यक्रम (कक्षा)		१-५	०	६-८	९-१०
शैक्षिक जनशक्ति व्यवस्थापन					

ख. स्वास्थ्य

ख.१. पृष्ठभूमी

आधारभूत शिक्षा र स्वास्थ्य स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने गरी संविधानमा प्रत्याभूत गरिएको छ । गाउँपालिकामा स्वास्थ्य शाखा सहित प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य चौकीहरूको व्यवस्था रहेको छ । नेपाल सरकारको स्थानिय तहमा एक एक वटा अस्पताल निर्माण गर्ने घोषित नीति रहेको छ । गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मा हाल स्वास्थ्य चौकी निर्माणाधिन रहेको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति अभाव रहेको वर्तमान अवस्थामा महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरसको कारण स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति र स्रोतसाधन अपुग हुने देखिन्छ । बाल मृत्युदर, मातृ मृत्युदर घटाई बेला बेलामा हुने महामारीहरूको नियन्त्रण गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. स्थानीय सरकारलाई आधारभूत स्वास्थ्य क्षेत्रको अधिकार संविधानले नै प्रत्याभूत गरेको छ ।
- ख. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारकोले स्वास्थ्य क्षेत्रमा सहयोग प्राप्त भईरहेको छ ।

ख.३. सोच

स्वस्थ र सशक्त जनसक्ति उत्पादन

ख.४. उद्देश्य

- क. गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सेवालाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाउने ।
- ख. निशुल्क औषधी वितरणको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- ग. स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्षमता विस्तार गर्ने ।
- घ. स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्ति तयार गर्ने ।
- ङ. मातृमृत्युदर र शिशुमृत्युदरलाई शुन्यमा झार्ने ।
- च. औषत आयु बढाउने ।
- छ. दिर्घ रोग न्यूनीकरण गर्ने ।

ख.५. रणनीति

- क. ई-उपचार पद्धतीको विकास गर्ने ।
- ख. स्वास्थ्य चौकीहरूमा क्षमतावान जनसक्ति परिपुर्ति गर्ने ।
- ग. निशुल्क औषधी वितरण गर्ने ।
- घ. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपकरण तथा प्रविधीहरूको व्यवस्था गर्ने ।
- ङ. मातृ र शिशु स्याहार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउने ।

- च. खोप तथा सरुवा रोग निवारण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 छ. महामारी नियन्त्रणमा दक्ष जनशक्ति, साधन श्रोत र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 ज. गर्भवती तथा शीशु पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 झ. दिर्घ रोगीहरूलाई शारिरीक व्ययाम तथा योग प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 ञ. चिकित्सकको सिफारिसमा दिर्घ रोगीहरूको निशुल्क औषधी वितरणको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २०

सूचक	स्वास्थ्य क्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
मातृमृत्यू संख्या	जना	०	०	०	०
पाँचवर्ष मुनिका बालमृत्यू संख्या	जना	०	०	०	०
स्वास्थ्य संस्थाहरूको क्षमता विकास र व्यवस्थापन	जना	१	३	३	३
अस्पताल निर्माण (संख्या)	वटा	१ सुरु	निर्माण सम्पन्न	०	०
स्वास्थ्यचौकी भवन निर्माण		१	०	०	०
ई-स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्था		०	१	१	१
स्वास्थ्य जनशक्ति विकास (संख्या)		८	१०	१२	१४

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

ग.१. पृष्ठभूमी

पानीको पर्याप्त स्रोत भए पनि गाउँपालिकामा कतिपय बस्तीहरूमा सर्वसुलभ खानेपानी पुग्न सकेको छैन । स्वच्छ खानेपानी घर घरमा पुर्याई खानेपानीको कारण लाग्ने रोगव्याधी निर्मुल पार्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । एक घर एक धाराको अवधारणालाई कार्यन्वयन गर्न गाउँपालिका स्तरीय र प्रदेश स्तरीय खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । पानीको मुहानको सुरक्षा तथा स्वच्छ खाने पानीको सुनिश्चितता आजको आवश्यकता हो । घना बस्ती भएका गाउँहरूमा खानेपानी र ढलनिकासको प्रवन्ध गरी सफा र स्वच्छ गाउँपालिका निर्माण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. प्रदेश सरकारबाट खानेपानीमा सहयोग प्राप्त भईरहेको छ ।
- ख. पानीको मुहानहरू प्रसस्त मात्रामा रहेका छन् ।
- ग. खानेपानी र सिंचाई सुविधा संगसंगै लेजान सक्ने अवस्था रहेको छ ।
- घ. अधिकाँस बस्तीहरूमा खानेपानी सुविधा पुगिसकेको छ ।

चुनौती

- क. छरिएर रहेको बस्तीमा एक घर एक धारा पुर्याउन कठिन छ ।
- ख. छरिएर रहेको बस्तीमा ढल निकास तथा सरसफाईका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कठिन छ ।

ग.३. सोच

एक घर एक धारा मार्फत सफा र स्वच्छ खानेपानी

ग.४. उद्देश्य

- क. पानीका मुहानहरूको पहिचान र संरक्षण गर्नु ।
- ख. एक घर एक धाराको व्यवस्था गर्नु ।
- ग. घना बस्ती रहेको ठाउँमा ढल निकासको व्यवस्था गर्नु ।
- घ. खाने पानीको सरसफाईको सुनिश्चितता गर्न परिक्षण कार्यलाई अगाडी बढाउनु ।
- ङ. पुर्ण सरसफाईयुक्त गाँउपालिका घोषणा गर्ने ।

ग.५. रणनीति

- क. मुहान संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- ख. पानीका मुहानहरूको पहिचान गर्ने ।
- ग. प्रत्येक घरमा धाराको व्यवस्था गर्ने ।
- घ. घना बस्ती रहेका ठाउँमा ढल निकासको व्यवस्था गर्ने ।
- ङ. पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक सूचकहरू पुरा गर्ने ।
- च. पिउन योग्य पानीको सुनिश्चितता गर्न पानी परिक्षण कार्यलाई प्रभावकारि बनाउने ।

ग.६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं.२१

सूचक	खानेपानी तथा सरसफाईउपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
सफा खानेपानी प्राप्त गर्नेको प्रतिशत	%	६०	६५	७०	८०
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा	%	०	१	०	०
खानेपानी मुल संरक्षण (मुल संख्या)	%				
एक घर एक धारा निर्माण	%	३०	५०	६०	७५
सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण (संख्या)	%	३	१	५	५

घ.संस्कृति प्रवर्द्धन

घ.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकामा बर्षेभरि लाग्ने पर्व र मेला यहाँका विशिष्ट पहिचान हुन् । गाउँपालिकाको विभिन्न वडा तथा गाउँहरूमा बर्षे भरि कुनै न कुनै मेला पर्व लागि रहेको हुन्छ । परम्परागत रूपमा मगरहरूले मनाउदै आएको असारे मेला, भुष पोल्ने मेला, सिस्नो खोस्ने मेला लगायत बर्षे भरि मेला र पर्वहरू मनाउने यहाँको प्रचलन रहेको छ । मेला पर्वबाट यहाँको मौलिक संस्कृति नयाँ पुस्ताहरूमा हस्तान्तरण भैरहेको छ भने अर्कोतिर यसबाट पर्यटन प्रवर्धनमा निकै ठूलो टेवा पुग्ने देखिन्छ । गाउँमा रहेका परम्परागत घरायसी सामाग्री, परम्परागत कृषि औजारहरू लगायत दैनिक प्रयोगमा आउने सामाग्रीहरूको संरक्षण गरी यहाँको पर्वहरूको संरक्षण गर्नु पर्ने देखिन्छ । जसको लागि गाउँपालिकाले सांस्कृतिक संग्रहालय निर्माण गर्ने क्रममा रहेको छ भने मगर जातिको संस्कृतिलाई जगर्ने गर्न र प्रचार प्रसार गर्न आवश्यक लगानी थप्नुपर्ने देखिन्छ ।

घ.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. कला र संस्कृतिको प्रचार प्रसार गरी पर्यटन प्रवर्धन गर्न सकिने ।
- ख. अन्यत्रको भन्दा फरक संस्कृति भेषभुषा रहनसहन रहेकोले पर्यटनको संभावना देखिन्छ ।
- ग. संघ र प्रदेश सरकारबाट समेत संस्कृति संरक्षणमा सहयोग प्राप्त हुने सम्भावना रहेको छ ।

चुनौति

- क. नयाँ पुस्तामा संस्कृति हस्तान्तरण गर्न ।
- ख. प्रचार प्रसार र पर्यटक आकर्षण गर्न ।
- ग. कतिपय विकृति नियन्त्रण गर्न ।

घ.३. सोच

परम्परागत संस्कृतिको जगेर्ना गर्ने

घ.४. उद्देश्य

- क. गाउँपालिकाको मगर संस्कृतिको प्रोफाइल तयार गर्ने ।

- ख. पुरानो संस्कृतिलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्ने वातावरण तयार गर्ने ।
- घ.५. रणनिति
- क. सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण गर्ने र परम्परागत हस्तकला मुतिकलाहरुको संरक्षण गर्ने ।
- ख. विभिन्न स्थानमा रहेको मगर संस्कृतिलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- ग. यहाँको पर्व, मेलाहरुको अध्ययन गरी सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण गर्ने ।
- घ. यहाँको मेला, पर्वहरुको प्रचार प्रसार गर्ने ।

घ.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २२

सूचक	संस्कृति प्रवर्द्धन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण		१	०	०	०
कला संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम (संख्या)		०	०	२	१
स्थानीय जात्रा, मेला, पर्व हरुको अध्ययन (कार्यक्रम संख्या)		१	०	०	०
सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण		१	सांस्कृति पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण	०	०

ड.लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

ड.१. पृष्ठभूमी

समाजमा रहेका लैंगिक असमानता र राज्यका विभिन्न अवसरबाट बञ्चित वर्गको उत्थानको निमित्त सामाजिक समावेशीकरण तथा लैंगिक समानताको विषय महत्वपूर्ण हुन्छ । राज्यका विभिन्न अवसरहरूमा आरक्षणको व्यवस्था गरिएको भएपनि आरक्षणबाट मात्र सबैले अवसरमा सहभागी हुन पाएको अनुभूति गर्न सकेको अवस्था छैन भन्ने गुनासो सुन्ने गरिन्छ । महिला हिंसा, बालबिवाह लगायतका समस्या हालसम्म पनि समाजमा विद्यमान रहेको पाईन्छ । दलित, जनजाती, आदिवासी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिला, गरिवीको रेखामुनि रहेको वर्ग समेतलाई स्थानीय सरकारबाट विभिन्न कार्यक्रम मार्फत सशक्तिकरण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

ड.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. संघीय कानूनले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विषयमा कानून तथा नीति तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्दै आईरहेको छ ।
- ख. स्थानीय सरकारले लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको पक्षमा भूमिका खेल्न सक्ने
- ग. बजेट तर्जुमा गर्दा लैंगिक मैत्री बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने
- घ. समाजमा चेतनाको स्तर वृद्धि भैरहेको छ ।

चुनौति

- क. बालबिवाह न्यूनीकरण गर्न
- ख. शिक्षामा समान अवसरको श्रृजना गर्न
- ग. महिलाहरूलाई स्वरोजगार श्रृजना गरी आत्मनिर्भर बनाउन
- घ. पिछडिएको समुदायको आर्थिक, सामाजिक रूपमा सबल बनाउन ।

ड.३. सोच

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशी विकास

ड.४. उद्देश्य

- क. शिक्षामा लैंगिक विभेदको अन्त्य गर्ने ।
- ख. महिलाहरूलाई स्वरोजगारी श्रृजना गरी आत्मनिर्भर बनाउने ।
- ग. बालबिवाह न्यूनीकरण गर्ने ।
- घ. पिछडिएको वर्ग र समुदायको आर्थिक सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।

ड.५. रणनीति

- क. बालबिवाह न्यूनीकरण सम्बन्धमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

- ख. महिलाहरूको आय आर्जन वृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
 ग. विद्यालयमा छात्रा छात्रवृत्ति कार्यक्रमबाट छात्राहरूलाई विद्यालय जान अभिप्रेरित गर्ने ।
 घ. पिछडिएको वर्ग र समुदायका व्यक्तिहरूको आर्थिक उन्नतिको लागि कृषि, पशुपालन, सिपमुलक तालिम जस्ता कार्यक्रमहरूमा अनुदान तथा तालिम प्रदान गर्ने ।
 ङ. पिछडिएका वर्गको शैक्षिक स्तर उकास्न छात्रवृत्ति लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
 च. आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ड.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २३

सूचक	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
प्रत्यक्ष लैंगिक उत्तरदायी बजेट (प्रतिशत)		२.१०	४०.६२	४५	४८
महिला हकहित सम्बन्धी स्थानीय कानून तर्जुमा (संख्या)	संख्या	१	१	१	१
अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्झौता बमोजिम लैंगिक सचेतना कार्यक्रम (संख्या)	संख्या	०	१	१	१
महिला उद्धमी (संख्या)	जना	१६०	१८०	२००	२५०
सीपमुलक तालिम प्राप्त अपांगता भएका व्यक्ति	जना				
जेष्ठ नागरिकमैत्री कार्यक्रम	संख्या	८१	८४	८७	८८
बाल मैत्री गाउँपालिका घोषणा	वर्ष भित्र				घोषणा
दलित उत्थान तथा रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगारी प्राप्त गर्ने दलित	जना	५	५	१०	१०
आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम संख्या	संख्या	१	१	१	१
गरिव विपन्न परिवार पहिचान	वर्ष भित्र		पहिचान		

४.२.१. सामाजिक विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण
तालिका नं. २४

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	विद्यालय भर्ना अभियान कार्यक्रम	बालबालिकालाई विद्यालय बाहिर हुन नदिने	निरन्तर		कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहने
	SEE परीक्षाको विशेष कक्षा सञ्चालन	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	०८०।०८१		SEE परीक्षामा B ग्रेड भन्दा कम ल्याउने विद्यार्थी संख्या न्यूनीकरण भएको हुने
	ईलर्निङ तथा डिजिटल कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	२०८१/०८२		ईलर्निङ र डिजिटल कक्षा सञ्चालन भएको हुने ।
	स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण कार्यक्रम	शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि	२०८०।०८१		स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा भएको हुने ।
	विद्यालय जनशक्ति व्यवस्थापन	गुणस्तरीय शैक्षिक जनशक्ति विकास	निरन्तर		विद्यालयमा तालिम प्राप्त शिक्षक भएको हुने ।
	मातृशिशु सुरक्षा कार्यक्रम	मातृमृत्युदर घटाउने, शिशु मृत्युदर घटाउने	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		मातृशिशु मृत्युदर घटेको हुने
	बालबालिका खोप कार्यक्रम	बाल मृत्युदर घटाउने	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		बाल मृत्युदर घटेको हुने ।
	गाउँपालिका स्तरिय अस्पताल निर्माण	सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		अस्पताल निर्माणको भवन सम्पन्न भएको हुने ।
	कोभिड-१९ तथा अन्य सरुवा र महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	सरुवा रोग नियन्त्रण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		सरुवारोग नियन्त्रण भएको हुने ।
	ई-स्वास्थ्य सेवा प्रदान कार्यक्रम	सहज स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने	०८०।०८१		ईस्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको हुने ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

स्वास्थ्य चौकीहरूको स्तरोन्नती तथा ल्याबहरूको गुणस्तर विस्तार	सहज स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	६००	स्वास्थ्य चौकीहरूको क्षमता बृद्धि भएको हुने । नया ल्याबहरूको स्थापना भएको हुने ।
गुणस्तरीय खानेपानी आपूर्ति आयोजना सञ्चालन (एक घर एक धारा)	गुणस्तरीय खानेपानी व्यवस्थापन	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		एक घर एक धारा निर्माण भएको हुने ।
खानेपानी मुल संरक्षण कार्यक्रम	पर्यावरण संरक्षण	०८०।०८१		मुलहरूको संरक्षण भएको हुने ।
सरसफाई सूचक पुरा हुने कार्यक्रमहरू	पुर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका निर्माण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	२३४	गाउँ पालिका पुर्ण सरसफाई युक्त हुने ।
सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण	संस्कृति जगेर्ना	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	सम्पन्न भइसकेको	सांस्कृतिक प्रोफाइल निर्माण भएको हुने ।
सांस्कृतिक संग्रालय निर्माण	संस्कृति जगेर्ना	०८०।०८१	४०००	संग्रालय निर्माण भएको हुने ।
लैंगिक सचेतना कार्यक्रम	महिला सशक्तिकरण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	२५०	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।
महिला उद्दमी विकास कार्यक्रम (आयआर्जन)	आय आर्जन बृद्धि र रोजगारी श्रृजना	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	३०००	महिलाहरूको आय आर्जन बृद्धि भएको हुने ।
बाल मैत्री गाउँपालिका	बालमैत्री वातावरण तयार	०८०।०८१		बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा भएको हुने ।
दलित उत्थान कार्यक्रम	सशक्तिकरण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	२००	दलित आय आर्जन तथा छुवाछुत अन्त्य भएको हुने ।
अपांगमैत्री कार्यक्रम	सशक्तिकरण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	१५०	अपांगता भएका व्यक्तिहरूको लागि आयआर्जन र सहज जीवन यापनको वातावरण तयार भएको हुने ।

गरिव तथा बिपन्न घरपरिवार पहिचान कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	१०००	गरिव घर परिवार पहिचान भएको हुने ।
बिपन्न घर परिवार आयआर्जन कार्यक्रमहरू	गरिवि निवारण	०८०।०८१		बिपन्न घर परिवारको आयआर्जन बृद्धि भएको हुने ।
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट रोजगारी श्रृजना	गरिवि निवारण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	५५००	रोजगारी श्रृजना भई आयआर्जन बृद्धी भएको हुने ।
गरिवसंग विधेध्वर कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१		रोजगारी श्रृजना भई गरिवि निवारण हुने ।
गरिवसंग गाउँपालिका कार्यक्रम	गरिवि निवारण	०७९।०८० देखि ०८०।०८१	१५००	रोजगारी श्रृजना भई गरिवि निवारण हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा दिइएको छ ।

४.३. पूर्वाधार विकास

क. सडक तथा पुल

क.१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने मुख्य सडक लगायत अन्य शाखा सडकहरूलाई स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने बनाउने गाउँपालिकाको थालनी चालु आर्थिक वर्षमा सकिएको छ । गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने मुख्य सडक प्रदेश सरकारको सहयोगमा स्तरोन्नति गरी पिच तथा ग्राभेलको कार्य हुन गईरहेको छ । हरिचौर देखि तारासम्मको मुख्य सडकको स्तरोन्नति गरि पिच गर्ने कार्य भैरहेको छ । घुस्मेली र अर्गल जोड्ने सडकमा पुल निर्माण गर्ने कार्य तथा शहिद मार्गको स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ । छरिएर रहेको वस्तीमा सबै टोलहरूमा मोटरबाटो पुर्याउने कार्य तत्काल सम्भव नभए पनि गाउँपालिकाको केन्द्र देखि वडा कार्यालय जोड्ने मोटरबाटो स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

क.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

क. सडक निर्माणमा संघ र प्रदेश सरकारबाट सहयोग प्राप्त हुदै आईरहेको छ ।

- ख. सबै वडा कार्यालयहरूमा सडकले छोएको छ ।
- ग. अधिकाँश टोलहरूमा शाखाबाटो पुर्याईएको छ ।
- घ. गाउँपालिकाले सडक निर्माणमा प्राथमिकता दिएको छ ।

चुनौती

- क. भौगोलिक विकटताले सडक निर्माण खर्चिलो भएको छ।
- ख. छरिएर रहेका बस्तीहरूमा सडक पुर्याउन
- ग. शाखाबाटोहरूमा बाह्रै महिना सवारी साधन गुड्न सक्ने बनाउन
- घ. घुस्मेली-अर्गल जोड्ने पुल र अन्य स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्न श्रोत जुटाउन

क.३. सोच

प्रमुख सडकहरूलाई पिच गर्ने र शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति गरी मुख्य खोलाहरूमा पुल तथा झोलुङ्गे पुलको व्यवस्था गर्ने ।

क.४. उद्देश्य

- क. गाउँपालिका जोड्ने मुख्य सडक पिच गर्ने ।
- ख. वडा कार्यालय जोड्ने सडकहरूलाई स्तरोन्नति गरी ग्राभल गर्ने ।
- ग. शाखा बाटोहरूलाई स्तरोन्नति गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चलन सक्ने बनाउने ।
- घ. घुस्मेली खोलाको विभिन्न स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्ने ।
- ङ. झोलुङ्गे पुल कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने ।

क.५. रणनीति

- क. प्रदेश सरकारको सहयोगमा मुख्य सडक पिचको कार्य गर्न पहल गर्ने ।
- ख. वडा कार्यालय जोड्ने मोटरबाटोहरूलाई स्तरोन्नति गरी ग्राभल गर्ने ।
- ग. शाखा बाटोहरूलाई प्रधान मन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत सोलिङ्ग तथा ग्राभल गरी बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने बनाउने ।
- घ. घुस्मेली खोलाको विभिन्न स्थानमा पक्की पुल निर्माण गर्न प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसंग अनुरोध गर्ने ।
- ङ. झोलुङ्गे पुल कार्यक्रमलाई कार्यन्वयन गरी विभिन्न स्थानमा झोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने ।

क.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २५

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
नयाँ सडक निर्माण	कि.मि.	१.३	३	३	३
सडकको स्तरोन्नति	कि.मि.	५	८	८	८
झोलुङ्गे पुल निर्माण	संख्या	६	३	३	३
पक्की पुल निर्माण	संख्या	०	१	१	०
गाउँपालिका जोड्ने मुल सडक कालोपत्र (रिजालचोक माझखर्क अर्गल तारा सडक)	कि.मि.	१०.२	०	०	१९.५
अन्य (शाखा) सडक कालोपत्र	कि.मि	०	०	०	०

ख. सिंचाई

ख.१. पृष्ठभुमी

गाउँपालिका क्षेत्रमा धान खेती उत्पादन हुने क्षेत्र कम भए पनि स्थानीय जातका तरकारी तथा अन्य कृषि उपजहरुको लागि सिंचाईको आवश्यकता रहेको छ । गाउँपालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा सर्शत अनुदान र समानिकरण अनुदानबाट कृषकहरुलाई सिंचाई अनुदान दिने गरेको छ । व्यावसायिक कृषि उत्पादनको लागि सिंचाई पूर्वाधार निर्माण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

ख.२. चुनौती तथा अवसर

चुनौती

क. भौगोलिक अवस्थाको कारण सिंचाई पूर्वाधारमा प्रयास लगानी जुटाउन ।

ख. सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराई कृषकहरुमा व्यावसायिक कृषि उत्पादनमा आकर्षण बढाउन ।

अवसर

क. स्थानीय उत्पादनहरु प्रति कृषकहरुको बढ्दो आकर्षण ।

ख. सिंचाईको लागि नदि तथा पानीको मुहानको उपलब्धता ।

ख.३. सोच

प्रयास सिंचाई पूर्वाधार व्यावसायिक कृषि उत्पादन र रोजगारी वृद्धि ।

ख.४. उद्देश्य

क. स्थानीय कृषि उपजमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन ।

ख. सिंचाईको माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु ।

ख.५. रणनीति

क. साना सिंचाईमा कृषकहरूलाई अनुदान वितरण गर्ने ।

ख. व्यावसायिक कृषि फर्महरूमा सिंचाईको लागि प्रयास अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।

ग. खानेपानी र सिंचाई सुविधालाई एकिकृत गरी दुवैको आवश्यकता पूरा गर्ने ।

ख.६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २६

सूचक	सडक तथा पुल उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
सिंचाई सेवा (तरकारी तथा अन्य खाद्यान्नको लागि)	हेक्टर	२	२	५	७
साना सिंचाई कुलो निर्माण/ पाईपबाट सिंचाई	सम्पन्न हुने आयोजना संख्या		१	१	१

ग. भवन तथा शहरी विकास

ग.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी भवनहरू मध्य हाल बनेका स्वास्थ्य चौकी वडा कार्यालय भवन तथा विद्यालय भवनहरू भुकम्प प्रतिरोधी रहेका छन । गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणधिन रहेको छ। निजी आवाशका भवनहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधी बनाई सुरक्षित बस्ती विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। भवन निर्माण मापदण्ड तर्जुमा गरी कार्यन्वयनमा लैजानुपर्ने देखिन्छ । छरिएर रहेको बस्तीलाई एकिकृत बस्तीको रूपमा विकास गरी सम्पूर्ण सुविधाहरूलाई बस्तीमा केन्द्रित गर्न सके कम खर्चमा सबै सेवासुविधा पुर्याउन सकिने परिस्थिती श्रृजना हुने थियो । नक्सा पास गरी घर निर्माणको कार्य थालनी यसै आर्थिक वर्ष देखि शुरुवात गर्नेपर्ने देखिन्छ ।

ग.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. स्थानीय सरकारलाई भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड निर्माण गर्ने अधिकार प्राप्त हुनु
- ख. स्थानीय तहमा पर्याप्त प्राविधिक जनशक्ति रहनु
- ग. भवन निर्माण गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारबाट सहयोग प्राप्त हुनु ।
- घ. भवन निर्माण गर्दा मापदण्ड पुर्याउनुपर्ने विषयमा जनचेतनाको विकास हुदै जानु ।

चुनौति

- क. भवन निर्माण मापदण्ड बनाइ कार्यन्वयन गर्न
- ख. नक्सा पास गरी घर बनाउने पद्धतीको शुरुवात गर्न ।
- ग. असुरक्षित घरहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधी बनाउन ।
- घ. अव्यवस्थित भवन निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन ।
- ङ. एकिकृत बस्ती विकास गर्न

ग.३. सोच

सुरक्षित भवन निर्माण तथा सुरक्षित र व्यवस्थित बस्ती विकास

ग.४. उद्देश्य

- क. सरकारी भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने ।
- ख. भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड तयार गरी कार्यन्वयन गर्ने ।
- ग. नक्सा पास नगरीआवाश तथा भवन निर्माण कार्य रोक्ने ।
- घ. एकिकृत बस्ती र व्यवस्थित बस्ती विकास योजना तर्जुमा गर्ने ।

ग. ५. रणनीति

क. प्रशासनिक भवन, वडा कार्यालयहरु, विद्यालय भवन, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी लगायत सरकारी भवनहरुको निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिईने छ ।

ख. गाउँपालिका भित्र सडक तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड/ निर्देशिका बनाई कार्यन्वयन गर्ने ।

ग. भवन तथा सडक मापदण्ड अनुसार मात्रै निर्माण कार्य गर्ने कुरालाई कडाईका साथ कार्यन्वयन गर्ने ।

घ. नक्सा पास दस्तुरलाई समयानुकूल बनाई कार्यन्वयन गर्ने ।

ङ. एकिकृत वस्ती विकासको योजना तर्जुमा गर्ने ।

च. विपन्न परिवारहरुको निजी आवास निर्माण कार्यलाई संघ तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा तिब्रता दिने ।

ग. ६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २७

सूचक	भवन तथा शहरी विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व.	मध्यमकालिन लक्ष्य		
		२०७८।०७९ को उपलब्धि	२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
वडा कार्यालय भवन निर्माण	संख्या	०	१	१	१
कम्तिमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण	कामको प्रतिशत	१	५०	५०	०
विद्यालय भवन निर्माण	संख्या	६	१	२	२
सामुदायिक भवन निर्माण	संख्या				
नक्सा पास गरी घर निर्माणको थालनी	आ.व. वर्ष			१	१
भवन निर्माण मापदण्ड लागू	लागू गर्ने वर्ष		१	१	१

घ. उर्जा

घ.१. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकामा ताराखोलाका विभिन्न स्थानमा जलविद्युत उत्पादन गर्न निजी क्षेत्रको सक्रियता बढेको छ । गाउँपालिकाका केही बस्तीहरूमा नपुग भएको विद्युत गत आर्थिक वर्ष देखि सम्पूर्ण रूपमा विस्तार भई उज्यालो गाउँपालिकामा परिणत भईसकेको छ । सशर्त अनुदानको रूपमा बैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमबाट संघीय सरकारको अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ । गाउँपालिकाका सार्वजनिक स्थानहरूमा सोलार बत्ती जडान गर्ने कार्यको थालनी भएको छ । ताराखोला औद्योगिक ग्राम निर्माण भईसकेपछि विद्युत खपतको दर बढ्ने देखिन्छ । राष्ट्रिय प्रशारण लाईन र स्थानीय उत्पादनको प्रशारण लाईनमा सामान्जस्यता ल्याउन जरुरी रहेको देखिन्छ ।

घ.२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. विद्युत उत्पादनको प्रचुर सम्भावना रहेकोले जलविद्युतबाट गाउँपालिकाको आम्दानी बृद्धि गर्न सकिने ।
- ख. बैकल्पिक उर्जाको उत्पादन गर्न सकिने ।
- ग. संघ र प्रदेश सरकारबाट बैकल्पिक उर्जाको क्षेत्रमा लगानी गर्न सक्ने ।
- घ. उत्पादित जलविद्युत विद्युत प्राधिकरणलाई विक्री गर्न सकिने ।

चुनौति

- क. विद्युत खपतलाई बढाउन ।
- ख. विद्युतको प्रयोगबाट आय आर्जनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी औद्योगिक वातावरण तयार गर्न आवश्यक पर्ने सीप, पुँजी, प्रविधी, बजार र कच्चा पदार्थहरूको व्यवस्थापन गर्न ।
- ग. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई बढाउन ।

घ. ३. सोच

उर्जाको प्रयोगबाट उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने र गरीवि निवारण गर्ने ।

घ. ४. उद्देश्य

- क. जलविद्युतउत्पादनमा निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने ।

- ख. गाउँपालिकामा उर्जाको प्रयोग गरी औद्योगिक वातावरण तयार गर्ने ।
 ग. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई बढाउने ।

घ.५. रणनीति

- क. चालुअवस्थामा रहेका जलविद्युत आयोजनाहरूलाई अधिकतम क्षमतामा उत्पादन गर्ने वातावरण तयार गर्ने ।
 ख. नीजि क्षेत्रलाई थप नयाँ जलविद्युत आयोजनाहरूमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
 ग. औद्योगिक ग्राममा स्थापना हुने उद्योगहरूमा विद्युत खपत बढाउने र उत्पादन बृद्धी गर्ने ।
 घ. बैकल्पिक उर्जाको प्रयोगमा प्रोत्साहन गर्ने ।

घ ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २८

सूचक	उर्जा उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
जलविद्युत उत्पादन	कि.वा.	२९४७	२२००	३५००	३३५३
बैकल्पिक उर्जा (सौर्य उर्जा)	कि.वा.	७.३	७.३	८	८

ड. सञ्चार

ड.१. पृष्ठभूमी

नेपाल टेलिकमको मोबाईल टेलिफोन सेवाले गाउँपालिकाको सबै क्षेत्रलाई समेटेको छ । भौगोलिक विकटताले ल्याण्डलाईन विस्तार हुन सकेको छैन यद्यपी हाल टेलिकमको ४G सेवा विस्तारले मोबाईल मार्फत ईन्टरनेट सुविधा प्राप्त भएको पाईन्छ । ईन्टरनेट सेवाको विस्तार गरी स्वास्थ्य शिक्षा क्षेत्रमा सूचना र सञ्चार प्रविधीको प्रयोग बढाई सहज सचेतना बृद्धि गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । छरिएर रहेको बस्तीको कारण ईन्टरनेट सेवालार्ई तत्काल विस्तार गरी निशुल्क ईन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने अवस्था नभए पनि आफ्नै स्रोत साधनबाट ईन्टरनेट जडान गर्ने बानीको विकास भएको छ । सूचना तथा सञ्चार सेवाको प्रयोग गरी गाउँपालिकाले दिने सेवामा सहजता ल्याउने कार्य अगाडि बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

ड. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. नेपाल टेलिकमको विस्तार भएको छ गाउँपालिका भित्र सञ्चारको सुविधा बढेको छ ।
- ख. ईन्टरनेट प्रति जनताको चासो बढ्दो छ ।
- ग. निजी क्षेत्रको प्रतिस्पर्धाले ईन्टरनेट सुविधा सस्तो पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ ।
- घ. ईन्टरनेट प्रयोग गर्नेको संख्या बढ्दै गएको छ ।

चुनौति

- क. सेवा प्रवाहमा सूचना र संचारको प्रयोग गर्न ।
- ख. सर्वसुलभ रूपमा ईन्टरनेट सुविधा विस्तार गर्न ।
- ग. स्वास्थ्य र शिक्षामा सूचना र प्रविधीको प्रयोग गर्न ।

ड. ३. सोच

सर्वसुलभ सूचना र प्रविधी तथा यसको प्रयोगबाट तिव्र आर्थिक बृद्धि

४. उद्देश्य

- क. सूचना र संचारको प्रयोगबाट रोजगारी श्रृजना गर्ने ।
- ख. सूचना र संचारको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह सरलीकरण गर्ने ।
- ग. सबै गाउँ बस्तीमा सर्वसुलभ ईन्टरनेट सेवा विस्तार गर्ने ।

घ. शिक्षा स्वास्थ्य लगायत सामाजिक क्षेत्रमा सूचना र सञ्चार प्रविधीको प्रयोग गर्ने ।

ड.५. रणनिति

क. सूचना र संचार क्षेत्रको जनशक्ति तयार गर्न तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

ख. कृषि, पशुपालन, शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रहरूमा सूचना र संचारको प्रयोग गरी आय आर्जन बृद्धि गर्ने तथा नयाँ प्रविधी र सीप भित्र्याउने ।

ग. सूचना र संचारको प्रयोग गरी उत्पादित बस्तुको बजारीकरण गर्ने ।

घ. ईन्टरनेट सेवाहरूको विस्तार गर्ने

ड. ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. २९

सूचक	सञ्चार उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
ईन्टरनेटको पहुँच पुगेको जनसंख्या		७९५	१५००	२०००	३०००
आय आर्जनमा ईन्टरनेटको प्रयोग					

४.३.१. पुर्वाधार विकास विषय क्षेत्रगत खर्च तथा आयोजना तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण
तालिका नं. ३०

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र समाप्ति)	लागत (रु. लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	नयाँ सडक निर्माण आयोजनाहरू	यातायातको सुविधा पुर्याउने	२०७९।०८०-०८०।८१		सडक नपुगेको गाउँमा सडक सञ्जाल विस्तार भएको हुने
	गाउँपालिका प्रवेश गर्ने मुख्य सडकहरू पिचगर्ने स्तरोन्नति गर्ने कार्यक्रम	यातायातको सुविधा पुर्याउने	०८०।८१		मुख्य सडक पिच भएको हुने
	झोलुङ्गेपुल निर्माण सम्बन्धी आयोजनाहरू	सहज आवागमन गर्ने	२०७९।०८०-०८०।८१		ग्रामीण आवागमन सहज भएको हुने
	पक्की पुल निर्माण	सहज आवागमन गर्ने	०८०।८१		सवारी साधन आवागमन सहज हुने
	शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति	सहज आवागमन गर्ने	२०७९।०८०-०८०।८१		शाखा सडकहरूको स्तरोन्नति भई बाह्रै महिना सवारी साधन गुड्न सक्ने हुनु
	सिंचाई कुलो निर्माण (संघ, प्रदेश र गाउँपालिका समेतको सहयोगमा)	सिंचाई सुविधा पुर्याई उत्पादन बृद्धि गर्ने	२०७९।०८०-०८०।८१		कृषकहरूको कृषि उत्पादन बृद्धि हुने
	साना सिंचाई	सिंचाई सुविधा पुर्याई उत्पादन बृद्धि गर्ने	०८०।८१		कृषकहरूको कृषि उत्पादन बृद्धि हुने
	बडा कार्यालय भवन निर्माण	सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने	२०७९।०८०-०८०।८१	५०००	१ वटा बडा कार्यालय भवन निर्माण भएको हुने ।
	१५ शैयाको अस्पताल निर्माण	सर्वसुलभ स्वास्थ्य सुविधा पुर्याउने	२०७९।०८०-०८०।८१		१५ शैयाको अस्पताल निर्माण भएको हुने ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

	विद्यालय भवन निर्माण	शैक्षिक पुर्वाधार निर्माण	२०७९।०८०-०८०।८१	७०००	भवन नभएका विद्यालयहरूमा नयाँ विद्यालय भवन निर्माण भएको हुने ।
	सामुदायिक भवन निर्माण कार्यक्रम	सामुदायिक सचेतना वृद्धि	०८०।८१		सामुदायिक भवन निर्माण भएको हुने
	विपन्न परिवारलाई आवाश निर्माण कार्यक्रम	विपन्न परिवारलाई आवाशको व्यवस्था	०८०।८१		विपन्न परिवारको घर निर्माण भएको हुने ।
	भवन निर्माण मापदण्ड लागू	भुकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण	२०७९/०८०-०८०/८१	५०००	भवन निर्माण मापदण्ड लागू भएको हुने
	निजी क्षेत्रबाट जलविद्युत उत्पादन वृद्धि	उर्जा उत्पादन र व्यापार	२०७९।०८०-०८०।८१	५०००	विद्युत उत्पादन वृद्धि भएको हुने ।
	सौर्य उर्जा प्रबर्धन कार्यक्रम	नवीकरणीय बैकल्पिक उर्जाको विकास	२०७९।०८०-०८०।८१	११००	बैकल्पिक उर्जाको विकासबाट गाउँटोल समुदायमा विद्युत प्रयोग भएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

क. वन तथा भु-संरक्षण

क. १. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको अधिकांश भुभाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ, काठको रूपमा प्रयोग गर्न सकिने सल्लोको प्रचुर उपलब्धता रहेको पाईन्छ । जंगलमा जडीबुटि चरन क्षेत्र समेत भएकोले गाउँपालिकाको जंगललाई बहुक्षेत्रमा प्रयोग गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । औद्योगिक ग्राममा काष्ठ प्रशोधन उद्योग, जडिबुटि उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवस्था रहेको छ । सामुदायिक वनको अवधारणा अनुरूप समुदायको स्वामित्वमा रहेको वनको उत्पादनबाट बिक्री भएको बिक्रीबाट गाउँपालिकाले समेत आम्दानी बढाउन सक्ने देखिन्छ । वन उपभोक्ता समुहको आम्दानीलाई सामुदायिक विकासमा लगाई अर्थोपार्जनको माध्यम बनाउन सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

क. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. वन क्षेत्रले ओगटेको भुभाग रहनु ।
- ख. सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको सकृयता बढ्नु ।
- ग. औद्योगिक ग्राममा काठ प्रशोधन उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावना रहनु ।
- घ. जडिबुटि प्रशोधन उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवस्था रहेको ।

चुनौती

- क. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्न
- ख. वन पैदावार प्रशोधनबाट प्रतिस्पर्धी बस्तु उत्पादन गर्न ।
- ग. वनको अधिकारको विषयमा संघ प्रदेश र स्थानीय तहको भुमिका र जिम्मेवारीको अस्पष्टता ।

क. ३. सोच

बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गरी वन तथा जडिबुटि संरक्षण तथा प्रभावकारी रूपमा विपद् व्यवस्थापन गर्ने

- क. ४. उद्देश्य
- क. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन गर्नु
- ख. वन पैदावारबाट आय आर्जन र रोजगारी श्रृजना गर्नु ।
- ग. जडिबुटि अध्ययन गरी प्रशोधन र बजारीकरण गर्नु ।
- घ. प्रभावकारी रूपमा विपद् व्यवस्थापन गर्नु ।

क. ५. रणनीति

- क. बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको निमित्त सहजीकरण गर्ने ।
- ख. वन उपभोक्ता समितिको आयआर्जनलाई सामुदायिक लाभको लागि उपयोगमा ल्याउने ।
- ग. जडीबुटी अध्ययनको लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक रकम विनियोजन गरी विज्ञ समुहबाट अध्ययन गराई जडिबुटिको उपयोग गर्ने ।
- घ. वन पैदावारलाई कच्चा पदार्थको रूपमा उपयोग गर्ने गरी औद्योगिक ग्राममा उद्योग स्थापना गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- ङ. विपद् व्यवस्थापन कोष खाता आवश्यक रकम संकलन गर्ने ।
- च. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कानून तर्जुमा गरी रणनीति तयार गर्ने ।
- छ. विपद् व्यवस्थापनको निमित्त आवश्यक सामग्री, जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।

क. ६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३१

सूचक	वन तथा भु-संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
सामुदायिक वनबाट काठको उत्पादन	क्यूविक फिट				
बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	३० वटा	निरन्तर	निरन्तर	
बृक्षारोपण	हेक्टर				
वातावरण सचेतना कार्यक्रमबाट लाभान्वितको संख्या	जना				
जडिबुटी खोज तथा अनुसन्धान शुरु	शुरु गर्ने वर्ष			शुद्ध	
काठमा आधारित उद्योग स्थापना	संख्या		१	१	१
वन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम संख्या	संख्या				

ख. जलाधार संरक्षण

ख. १. पृष्ठभूमी

गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पानिका मुहान रहेकोले यिनिहरूको संरक्षण गरी वातावरणमा सकारात्मक प्रभाव पार्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । ताराखोला गाउँपालिकाको मुख्य नदि रहेको र यसको उत्पत्ति पनि यहि गाउँपालिका रहेकोले यसको मुहान संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । साथै खोलाले पार्ने नकारात्मक असरलाई न्यूनीकरण गरी अधिकतम लाभ लिन यसको सदुपयोग गर्नु जरुरी रहेको देखिन्छ ।

ख. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. पानीका प्रसस्त मुहानहरू रहनु ।
- ख. ताराखोलाको पानीबाट प्रसस्त विद्युत उत्पादन गर्न सक्ने सम्भावना
- ग. खोला किनारमा जोखिमयुक्त बस्तीहरू नहुनु

ख. ३. सोच

सुरक्षित जलाधार र पर्यावरण संरक्षण

ख. ४. उद्देश्य

- क. पानीको श्रोत पहिचान र संरक्षण
- ख. पहिरोको कारण बस्तीलाई पर्ने जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने ।
- ग. पर्यावरण संरक्षण गर्ने ।
- घ. पोखरी निर्माण गरी पानीको संरक्षण गर्ने ।

ख. ५. रणनीति

- क. प्रत्येक वडाहरूमा रहेका पानीका मुहानहरूको पहिचान गरी संरक्षणको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- ख. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानहरूमा पहिरोको जोखिम अध्ययन गरी रोगथामको लागि कार्यक्रम संरक्षण गर्ने ।
- ग. विभिन्न वडाहरूमा पोखरी निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिने ।
- घ. पानीको सही सदुपयोग गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ख ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३२

सूचक	जलधार संरक्षण उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७९।०८० को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	१	१	२	२
जलाधार संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम	संख्या				
मुल संरक्षण कार्यक्रम संख्या	संख्या				

ग. जलवायु परिवर्तन

ग. १. पृष्ठभुमी

विश्वव्यापि रूपमा भईरहेको जलवायु परिवर्तनबाट नेपाल र ताराखोला गाउँपालिका समेत अछुतो रहेको छैन । जलवायु परिवर्तनबाट गाउँपालिकाका परम्परागत खेतिपातीमा नकारात्मक असर देखिएको पाईन्छ । जलवायु परिवर्तन विश्वव्यापी समस्या रहेकोले यसलाई न्यूनीकरण र अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

ग. २. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकार जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रतिबद्ध देखिन्छन् ।
- ख. अन्य स्थानको तुलनामा जलवायु परिवर्तनको असर गाउँपालिकामा कम देखिएको छ ।

चुनौती

- क. स्थानीय रूपमा अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक सीप प्रविधी र श्रोत जुटाउन
- ख. स्थानीय प्रजातिका कृषि उत्पादनहरुलाई जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्न ।

ग. ३. सोच

जलवायु परिवर्तनको समस्या न्यूनीकरण गर्ने र अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ग. ४. उद्देश्य

- क. जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने ।

- ख. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 ग. स्थानीय रैथाने बालीलाई पर्ने जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण गर्ने ।
- ग. ५. रणनीति
- क. अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 ख. जलवायु परिवर्तन विषयमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 ग. जलवायु परिवर्तनबाट स्थानीय बालीमा पर्ने असर न्यूनीकरणको लागि आवश्यक प्रविधी र सीपको विकास गर्ने ।

ग ६.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३३

सूचक	जलवायु परिवर्तन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
वातावरण मैत्री बजेट (Eco- Friendly Budget)	प्रतिशत				
अनुकूलन कार्यक्रम	संख्या				

घ. फोहरमैला व्यवस्थापन

घ.१.विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३४

सूचक	फोहरमैला व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
प्रत्येक वडामा ल्याण्डफिल्ड साईड निर्माण	संख्या			१	१
कुहिने फोहरलाई कम्पोष्ट मल बनाउने प्रविधीको प्रयोग गर्ने कार्यक्रमको शुरुवात	साल			१	१
पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्न वडाहरूलाई पुर्ण सरसफाई वडा घोषणा	वडा संख्या	०	१	०	०
फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा टोल विकास संस्थालाई तालिम कार्यक्रम	तालिम संख्या		१	१	१
पुन प्रयोग गर्न मिल्ने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधी जडान वडा संख्या	वडा संख्या				१

ड. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद् व्यवस्थापन
 ड. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ३५

सूचक	जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद्व्यवस्थापन उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
नदि नियन्त्रण	कि.मि.	३	३	३	४
पहिरो नियन्त्रण	संख्या	१०			
पहिरोको जोखिमयुक्त जमिन पहिचान गरी बृक्षरोपण कार्यक्रम	कार्यक्रम संख्या				
विपद् व्यवस्थापन कोष खातामा रकम जम्मा	रु लाख	४०	६६	७५	९०
विपद् व्यवस्थापन सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन					
विपद सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा	निर्माण गर्ने आ.व.		✓		

४.४.१. विषयगत क्षेत्रगत खर्च तथा कार्यक्रम/आयोजनाहरूको संक्षिप्त विवरण

अ. वन तथा भुसंरक्षण

तालिका नं. ३६

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	वन संरक्षण र समुदायलाई रोजगारी तथा आयआर्जन	०८१।८२		-वनको बैज्ञानिक व्यवस्थापन हुने -समुदायस्तरमा रोजगारी र आयआर्जन भएको हुने
	वृक्षरोपण	-पहिरो नियन्त्रण -वातावरण संरक्षण	०८०।८१		खाली पर्ति जग्गामा उपयोगी वृक्षरोपण भएको हुने
	वातावरण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम	-वातावरण सम्बन्धी समुदायमा जागरुकता ल्याउने	०८०।८१		वातावरण सम्बन्धी सचेत नागरिकको विकास भएको हुने
	जडिबुटि खोज तथा अनुसन्धान	आयआर्जन वृद्धि	२०७९।०८०-२०८०।०८१	१५०	जडिबुटि पहिचान भएको हुने
	जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना	२०८०।०८१	०	नीजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरी जडिबुटि प्रशोधन उद्योग स्थापना भएको हुने
	काठमा आधारित उद्योग स्थापना	रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण	७		निजी क्षेत्रद्वारा औद्योगिक ग्राममा काठमा आधारित उद्योगहरू स्थापना भएको हुने
	वन उपभोक्ता समिति मार्फत आयआर्जन कार्यक्रम प्रोत्साहन	रोजगारी श्रृजना र गरिवी निवारण	२०८०।०८१		जिल्ला वन कार्यालयसँग समन्वय गरी उपभोक्ता समितिको आम्दानी समुदायमा उपयोग भएको हुने । आय आर्जन बढेको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

आ. जलाधार संरक्षण

तालिका नं. ३७

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	नदि कटान नियन्त्रण कार्यक्रम	भु-संरक्षण प्रकोप नियन्त्रण	०८०।८१		नदि कटान नियन्त्रण भएको हुने
	जलाधार संरक्षण कार्यक्रम (पोखरी निर्माण)	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	२०७९/०८०-२०८०/०८१		५ वटा पोखरी निर्माण भएको हुने ।
	मुल संरक्षण कार्यक्रम	पानीको मुहान संरक्षण पर्यावरण संरक्षण	२०७९/०८०-२०८०/०८१		मुलहरुको पहिचान र संरक्षण भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

इ. जलवायु परिवर्तन

तालिका नं. ३८

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	जलवायु अनुकुलन कार्यक्रम	जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण	०८०।८१		जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण भएको हुने
	प्रदुषण नियन्त्रण कार्यक्रम	वायु प्रदुषण नियन्त्रण	०८०।८१		समुदायस्तरमा नसड्ने फोहर नष्ट गर्ने तरिका परिवर्तन भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

ई. फोहरमैला व्यवस्थापन

तालिका नं. ३९

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०८०।८१		सबै वडामा एक एक वटा ल्याण्डफिल्ड साईट निर्माण भएको हुने
	फोहरबाट मल बनाउने कार्यक्रम	जैविक मल उत्पादन र फोहरमैला व्यवस्थापन	०८०।८१		फोहरबाट जैविक मल तयार भएको हुने
	फोहर व्यवस्थापनमा तालिम कार्यक्रम गरी पुर्ण सरसफाईयुक्त गाउँपालिका घोषणा	सचेतना र फोहरको सदुपयोग	२०७९।०८०	२३४	फोहर व्यवस्थापनमा नागरिक सचेतनाको विकास भएको हुने
	नकुहिने फोहरको पुन प्रयोग प्रविधी प्रयोग गर्ने कार्यक्रम	फोहरमैला व्यवस्थापन	०८१।८२		नकुहिने फोहरलाई पुन प्रयोग गरिएको हुने ।

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

उ. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र विपद् व्यवस्थापन

तालिका नं. ४०

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधि (शुरु र अन्तिम मिति)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धी सूचक
	पहिरो नियन्त्रण कार्यक्रम	भुसंरक्षण	२०७९।०८०-२०८०।०८१		पहिरो नियन्त्रण भइ प्रकोप न्यूनीकरण भएको हुने
	नदि नियन्त्रण	ऐ ऐ	२०७९।०८०-२०८०।०८१		नदि कटान नियन्त्रण भएको हुने
	पहिरो जोखिमयुक्त जमिन पहिचान तथा कार्यक्रम	जोखिम न्यूनीकरण	०८१।८२		पहिरोबाट हुन सक्ने क्षति न्युनिकरण भएको हुने
	विपद् व्यवस्थापन कोष खाता सञ्चालन	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना	२०७९।०८०-२०८०।०८१		कोषमा रकम जम्मा भएको हुने
	विपद् सम्बन्धी नीति कानूनहरुको तर्जुमा	विपद् व्यवस्थापनमा कानूनी आधार तयार	२०७९।०८०-२०८०।०८१		कानून तर्जुमा भएको हुने

कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

१. पृष्ठभूमी

स्थानीय तह स्थापना भएको धेरै समय नभएको कारण गाउँपालिकामा कानून, नीति, तर्जुमा कै चरणमा रहेको अवस्था छ । यद्यपी हालसम्म विभिन्न ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका र कार्यविधीहरू तर्जुमा भई कार्यन्वयनमा रहेको अवस्था छ । कर्मचारीहरूको पदपुर्ति भैसकेको अवस्था रहेको छ । सबै वडा कार्यालयहरूमा ईन्टरनेटको व्यवस्था गरिएको छ भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता र व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी कार्य अनलाईन मार्फत गर्ने कार्यको शुरुवात भएको छ । बेरुजुलाई कम गर्दै लैजाने र अनलाईन सेवा प्रवाह गर्ने कार्य चुनौतिको रूपमा रहेको छ ।

२. चुनौती तथा अवसर

अवसर

- क. स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधीहरूको नेतृत्व रहेको छ ।
- ख. संविधानद्वारा नै स्थानीय तहलाई कानून बनाउने अधिकार दिएको छ ।
- ग. जनताको सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने वातावरण बनेको छ ।

चुनौती

- क. बेरुजुको मात्रा घटाउन ।
- ख. सेवा प्रवाहमा सरलीकरण गर्न ।
- ग. कानून कार्यन्वयनमा सचेतना अभिवृद्धी गर्न ।
- घ. बदलिदो प्रविधीसंग जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूलाई परिचित गराउन ।

३. सोच

सशक्त जनशक्ति, पारदर्शी र सरल सेवा प्रवाह तथा सुशासनयुक्त ताराखोला ।

४. उद्देश्य

- क. आधुनिक प्रविधीको प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने ।
- ख. जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास गर्ने ।
- ग. समय सापेक्ष ऐन, कानूनहरूको तर्जुमा गर्ने ।
- घ. करको दायरा बढाउने ।
- ङ. बेरुजुको अंक घटाउने ।

५. रणनीति

- क. कर्मचारी र जनप्रतिनिधीहरूलाई आधुनिक प्रवधीमा अद्यावधीक गराउने / तालिम प्रदान गर्ने ।
- ख. समय सापेक्ष सरल र पारदर्शी कानूनहरूको तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्ने ।
- ग. भुक्तानी प्रणाली अनलाईन मार्फत गर्न आवश्यक पर्ने प्रविधी र जनशक्तिको विकास गर्ने ।
- घ. आन्तरिक आम्दानी बढाउन सम्पत्ती कर, नक्सा पास दस्तुर, खानीहरू लाई करको दायरामा ल्याउने ।
- ङ. बेरुजू आउन नदिन नियम कानूनहरूको कडाईका साथ पालना गर्ने गराउने ।

६. विषय क्षेत्रगत सूचक र नतिजा

तालिका नं. ४१

सूचक	मानव संसाधन तथा संस्थागत क्षमता विकास उपक्षेत्रसंग सम्बन्धित समग्र सूचक र लक्ष्य				
	एकाई	आ.व. २०७८।०७९ को उपलब्धि	मध्यमकालिन लक्ष्य		
			२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
तालिम प्राप्त कर्मचारी	%	४०	२०	२०	२०
प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधी	%	१०	१०	१०	१०
कानूनहरूको तर्जुमा	संख्या	५५	५	५	५
कार्यालयहरूमा आधुनिक प्रविधीको प्रयोग	संख्या	३	२	२	२
आन्तरिक आम्दानी	रु	४३१००००	५००००००	५२५००००	५५१२५००
कार्यालयका सबै शाखामा कार्यसम्पदान सूचक तयार गरी लागू गर्ने	समय		नियम तथा मापदण्ड निर्माण	वडा कार्यालयमा कार्यन्वयन	गाउँपालिकामा कार्यन्वयन
अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्ने वडा र गाउँपालिका कार्यालय	कार्यालय संख्या	१	१	२	२

४.५.१ आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको विवरण

तालिका नं. ४२

बजेट शीर्षक नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य तथा पुष्ट्याई	आयोजना अवधी (शुरु र मासि)	लागत (रु लाखमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधी तालिम	जनशक्ति विकास	२०७९।८०-०८०।०८१	१००	१. प्रविधी मैत्री जनप्रतिनिधी हुने २. अनलाईन सेवा प्रवाह गर्न सक्षम कर्मचारी
	कानूनहरूको तर्जुमा	सेवा प्रवाहमा कानूनको प्रयोग र सहजीकरण	निरन्तर र आवश्यकता अनुसार		१. कानूनहरू तर्जुमा भई कार्यन्वयन भएको हुने
	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधीको प्रयोग सम्बन्धी कार्यक्रम	१. सेवा ग्राही मैत्री सेवा प्रवाह २. सेवा प्रवाहमा सरलीकरण	२०७९।८०-०८०।०८१	१०	१. सेवा प्रवाह अनलाईनबाट हुने २. छिटो छरितो सेवा प्रवाह हुने ३. सेवाग्राहीलाई सजिलो हुने ४. पारदर्शी कार्यसम्पादन हुने
	कर तथा शुल्कको दायरा बढाउने कार्यक्रम	१. आन्तरिक आम्दानी बढाई आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउने	२०७९।८०-०८०।०८१		१. सम्पत्तिकर लागु हुने २. घर नक्सा शुल्क उठ्ने ३. खनिजलाई करको दायरामा ल्याईने ४. आन्तरिक आम्दानी ८० लाख पुग्ने

	सार्वजनिक सुनुवाई	सुशासन कायम पारदर्शीता	२०७९।८०-०८०।०८१	३	१. सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न भएको हुने
	प्रत्येक शाखा र वडामा कार्य सम्पादन सूचक तयार	मापनयोग्य कार्य विवरण तयार गर्ने	२०७९।८०-०८०।०८१		१. कार्यसम्पादन सूचक तयार हुने २. सेवा प्रवाह पारदर्शी हुने ३. कार्यसम्पादन मापनका आधारमा प्रोत्साहन भत्ता हुने ४. पारदर्शी कार्य सम्पादन
	सामाजिक परिक्षण	सुशासन कायम	२०७९।८०-०८०।०८१		सामाजिक परिक्षण भएको हुने
	बेरुजु फछ्यौट	आर्थिक नियमितता	२०७९।८०-०८०।०८१		बेरुजु फछ्यौट भएको हुने
	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	सेवा प्रवाहमा सुधार			नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण भएको हुने

कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची ६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

अनुसूचि १

त्रिवर्षीय बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपणको विषय क्षेत्रगत खर्च अनुमान (रु. हजारमा)

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	विषय उपक्षेत्र	आ.व. २०७९।८० को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८०।०८१ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व. २०८१।०८२ को विषय क्षेत्रगत व्यय अनुमान (रु. हजारमा)			
			कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय	कुल जम्मा	चालु	पुजीगत	वित्तीय
१	आर्थिक विकास	कृषि र पशु	२०८७५				२१९१९				२३०१५			
२		पर्यटन	१२००				१२६०				१३२३			
३		उद्योग तथा वाणिज्य	१०००				१०५०				११०३			
४		सहकारी	६५००				६८२५				७१६६			
५		वित्तीय	०				०				०			
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरू	९६७५				१०१५८				१०६६६			
	जम्मा		३९२५०				४१२१२				४३२७३			
७	सामाजिक विकास	शिक्षा	११०७७				११६३१				१२२१२			
८		स्वास्थ्य	३७८०				३९६९				४१६७			
९		खानेपानी तथा सरसफाई	२२२५				२३३६				२४५३			
१०		संस्कृति संरक्षण	३००				३१५				३३१			
११		लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	३३५०				३५१८				३६९३			
		युवा तथा खेलकुद	२६००				२७३०				२८६७			
	सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरू		१४१०९६				१४८१५०				१५५५५८			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

	जम्मा	१६४७२८										
१२	पूर्वाधार विकास	सडक तथा पुल	११६७५			१२२५९				१२८७२		
१३		सिंचाई	४५०			४७३				४९६		
१४		भवन तथा शहरी विकास	३८००			३९९०				४१९०		
१५		उर्जा	२३४			२४६				२५८		
१६		लघु तथा साना जलविद्युत	५०००			५२५०				५५१३		
१७		सञ्चार	३००			३१५				३३१		
		सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु	२९७६१			३१२४९				३२८१२		
	जम्मा	५१२२०			२२५३२				२३६५९			
१८	विपद् तथा वातावरण बर्न, व्यवस्थापन	बन तथा भु-संरक्षण	२००			२१०				२२१		
१९		जलाधार संरक्षण				०				०		
२०		जलवायू परिवर्तन				०				०		
२१		फोहोरमैला व्यवस्थापन	२००			२१०				२२१		
२२		जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन	६६००			६९३०				७२७७		
	सर्शत तथा अन्य आयोजनाहरु											
	जम्मा	७०००			७३५०				७७१८			

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

२३	मानव संसाधन विकास	९१६			९६२			१०१०		
२४	संस्थागत क्षमता विकास	३२००			३३६०			३५२८		
२५	राजस्व परिचालन	०			०			०		
२६	वित्तिय व्यवस्थापन	०			०			०		
२७	वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण	०			०			०		
२८	सार्वजनिक सुनुवाई	३००			३१५			३३१		
	सामाजिक परीक्षण	०			०			०		
२९	आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण	०			०			०		
३०	बेरूजू फछ्यौंट	०			०			०		
३१	सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण	०			०			०		
३२	सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधी	०			०			०		
३३	नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण	०			०			०		
३४	अन्तरनिकाय समन्वय	०			०			०		
३५	प्रशासनिक खर्च	६०७००			६३७३५			६६९२२		
३६	जम्मा				०			०		
३७	सशर्तका अन्य आयोजनाहरू	२०७९४			२१८३४			२२९२५		
	समपूरक तथा विशेष आयोजनाहरू	२३०००			२४१५०			२५३५८		
	जम्मा	३६६६९२			३८५०२७			४०४२७८		

अनुसूचि २

२.१ - आर्थिक विकासक्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. कृषि

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकताक्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		स्थानीय उत्पादन भण्डार गृह निर्माण	९०००				९४५०					०					
२		ताराखोला जैविक बगैचा संचालन	५००				५२५					५५१					
३		ताराखोला किवी बगैचा व्यवस्थापन	५००				५२५					५५१					
४		प्लास्टिक टनेल वितरण (घर किसानको प्लाष्टिक पालिकाको)	२७५				२८९					३०३					
५		मिनिटेलर वितरण बडा नं. ५ (५०% अनुदान)	२००				२१०					२२१					
६		श्रेसर मेसिन वितरण (५०% अनुदान)	२००				२१०					२२१					
७		माटो परिक्षण शिविर संचालन र आवश्यक सामग्री तथा प्रविधी हस्तान्तरण	२००				२१०					२२१					

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

८	जैविक विषादी तथा ट्रयाप खरिद तथा वितरण	२००				२१०				२२१				
९	स्प्रे ट्याङ्की खरिद तथा वितरण (५०% अनुदान)	१५०				१५८				१६५				
१०	कृषि विमा कार्यक्रम संचालन तथा प्रिमियममा अनुदान	१००				१०५				११०				
११	बाझो जमिनमा खेति प्रोत्साहन कार्यक्रम	१००				१०५				११०				
१२	विउँ उत्पादन, नर्सरी निर्माण तथा विरुवा उत्पादन (५% अनुदान)	१००				१०५				११०				
१३	दुग्ध डेरी स्थापना	८०००				०				०				
१४	मासु पसल सुधार	२५०				२६३				२७६				
१५	पशुपन्छी औषधी खरिद	१०००				१०५०				११०३				
१६	पशु विमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम	१००				१०५				११०				
१७	अन्य कृषि तथा पशु सम्बन्धी कार्यक्रम	०				२१९१९				२३०१५				
	(कृषि र पशु) जम्मा	२०८७५				२१९१९				२३०१५				

ख. पर्यटन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		सहिद पार्क निर्माण	५००				०				०						
२		करिमेला नमुना गाउँ	५००				५२५				५५१						
३		माझखर्क गाउँ पदमार्ग ढलान	२००				०				०						
४		पर्यटन सम्बन्धी अन्य योजनाहरु	०				१२६०				१३२३						
		जम्मा	१२००				१२६०				१३२३						

ग. उद्योग तथा वाणिज्य

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		औद्योगिक ग्राम	१०००				१०५०				११०३						
२		उद्योग सम्बन्धी अन्य योजनाहरु	०				१०५०				११०३						
		जम्मा	१०००				१०५०				११०३						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

घ. सहकारी

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी गत	वि. व्या.			
१		बहुउदेशीय कृषि सहकारी	६५००				०				०						
२		सहकारी सम्बन्धी अन्य आयोजनाहरु	०				६८२५				७१६६						
		जम्मा	६५००				६८२५				७१६६						

अनुसूचि ३

२.२ - सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. शिक्षा

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	द्विगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजागत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजागत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजागत	वि.व्या.			
१		व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ र अभिभावकहरु विच अन्तर्क्रिया, एवं व्यवस्थापकीय सुधार कार्यशाला	२००				२१०				२२१						
२		कक्षा ३-५ को स्थानीय पाठ्यपुस्तक लेखन	६००				६३०				६६२						
३		विद्यालयमा करार शिक्षक पारिश्रमिक अनुदान	३०२७				३१७८				३३३७						
४		बाल विकास सहजकर्ता, विद्यालयका कार्यालय सहयोगि र विद्यालय कर्मचारी तलब भत्ता	४१००				४३०५				४५२०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

५	एकीकृत पाठ्यक्रम तालिम	०			०				०						
६	जेहन्दार तथा द्वन्दपिडित विद्यार्थीलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था	१००			१०५				११०						
७	शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण	२००			२१०				२२१						
८	शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रममा बैठक भत्ता, यातायात खर्च लगायत अन्य खर्चहरु	३००			३१५				३३१						
९	अध्यक्ष शैक्षिक सुधार कार्यक्रम	५००			५२५				५५१						
१०	प्राविधिक धारतर्फ अध्ययनरत विद्यार्थीलाई आवास व्यवस्थापन नेपाल मा वि.	५००			५२५				५५१						
११	बालकल्याण प्रा. वि घेराबर	१००			०				०						
१२	सरस्वती बाल विकास केन्द्र मर्मत	५०			०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

१३	अमर प्रा.वि कक्षा कोठा मर्मत	५०				०				०					
१४	प्रजातन्त्र मा.वि रङ्गरोगन र मर्मत	१५०				०				०					
१५	अर्गल मा.वि. भर्याङ छत निर्माण	२००				०				०					
१६	बराह खोला आ वि फर्निचर खरिद	२००				०				०					
१७	रिडी प्रा. वि छाना मर्मत	२००				०				०					
१८	युवा वर्ष प्रा.वि पहिरो नियन्त्रण तथा घेरावार	४००				०				०					
१९	नेपाल मा वि बालमैत्री कक्षाकोठा निर्माण	२००				०				०					
२०	शिक्षा सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमहरू	०				११६३१				१२२१२					
	जम्मा	११०७७				११६३१				१२२१२					

ख. स्वास्थ्य

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दियो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		पालिका स्तरमा स्वास्थ्य संस्थाहरुको मासिक बैठक, डाटा भेरिफिकेशन एवं गुणस्तर सुधार साथै चौमासिक एवं वार्षिक समिक्षा	१००				१०५				११०						
२		ILR Fridge खरिद खोप भण्डार निर्माण	४००				०				०						
३		आधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको लागि औषधि खरिद	५००				५२५				५५१						
४		HPMSS न्युनतम सेवा मापदण्ड	२००				२१०				२२१						
५		महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविका जीवन बीमा	३००				३१५				३३१						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

६	रास्ट्रीय महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमको मासिक र वार्षिक समीक्षा बैठक	३३०				३४७				३६४						
७	स्वास्थ्य स्वयंसेविका रिचार्ज खर्च	१००				१०५				११०						
८	सुनौलो १००० दिनका आमाको लागि पोषिलो खाना	२००				२१०				२२१						
९	अमरभूमि स्वास्थ्य ईकाई वर्थिङ सेन्टर व्यवस्थापन	२००				२१०				०						
१०	अमरभूमि स्वास्थ्य चौकी प्लम्बिङ	२००				०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

११	केशबेसका आधारमा जोखिम भत्ता लगाएत कर्मचारी व्यवस्थापन र औषधी एवं औषधिजन्य सामग्री व्यवस्थापन	१००				१०५				११०						
१२	उपचार सहायता कोष (मृगौला, क्यान्सर, मेरुदण्ड पक्षघात) शोधभर्ना	१००				१०५				११०						
१३	नर्सिङ तथा ल्याब हाजार्ड	१००				१०५				११०						
१४	विपन्न नागरिक स्वास्थ्य विमा प्रिमियम कार्यक्रम	१००				१०५				११०						
१५	आयुर्वेद पहिचान तथा विद्यालय योग कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५						
१६	अमरभुमी स्वास्थ्य इकाई फर्निचर व्यावस्थापन	१००				०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

१७	अमरभुमी स्वास्थ्य इकाई सोलार जडान	३००				०				०						
१८	४ नं.वडा कार्यालय पानी व्यवस्थापन	३००				०				०						
१९	स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु	०				३९६९				४९६७						
	जम्मा	३७८०				३९६९				४९६७						

ग. खानेपानी तथा सरसफाई

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		सिमथर खानेपानी निर्माण	१००				०										
२		हिमथर खानेपानी मुहान संरक्षण	७५				०										
३		हल्पु खानेपानी मुहान निर्माण	७५				०										
४		ददिसेर खानेपानी मुल संरक्षण	७५				०										
५		शिर्खु ढलनिकास	१००				०										
६		गहिरा वास्मर ढलनिकास	२००				०										
७		मुन ढल निकास	१००				०										
८		पुयाँ लन्जु ढल निकास	२००				०										
९		खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रमहरु	०				९७१						१०२०				
		जम्मा	९२५				९७१						१०२०				

घ. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुं जी ग त	वि. व्या.			
१		सहिद परिवार तथा घाइते अपाङ्ग जीवन निर्वाह भत्ता वितरण	७००				७३५				७७२						
२		द्वन्द्व पीडित मेलमिलाप कार्यक्रम	१००				१०५				११०						
३		मानव सेवा आश्रम भवन निर्माण	१२००				१२६०				०						
४		अपाङ्गता लक्षित कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५						
५		ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	१००				१०५				११०						
६		जनजाति शसक्तिकरण कार्यक्रम	२००				२१०				२२१						
७		दलित उत्थान कार्यक्रम	२००				२१०				२२१						
८		महिला शसक्तिकरण कार्यक्रम	२००				२१०				२२१						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

९	जनयुद्ध दिवस र बाल दिवस	१५०				१५८				१६५				
१०	शहिद सप्ताह कार्यक्रम	१५०				१५८				१६५				
११	नारी दिवस	२००				२१०				२२१				
९	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम	०				३५१८				३६९३				
	जम्मा	३३५०				३५१८				३६९३				

ड. संस्कृति प्रवर्द्धन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		भगवति मन्दिर मर्मत	१००				०				०						
२		सिङ्गुजी मन्दिर रेलिङ्ग निर्माण	२००				०				०						
३		संस्कृति प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम	०				३१५				३३१						
		जम्मा	३००				३१५				३३१						

अनुसूचि ४

२.१ - पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. सडक तथा पुल

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिनो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		डोप्टा बराहखोला सडक निर्माण	१५००				०					०					
२		(शहिद मार्ग स्तरोन्नति)	२०००				२१००					२२०५					
३		ठुलेघाटी अर्सल मेहेले मोटर बाटो	५००				५२५					५५१					
४		सिउरे प्रजातन्त्र मा.वि मोटर बाटो	५००				५२५					०					
५		रगेनीडाडा, खरिखोला मोटरबाटो मर्मत	२००				२१०					०					
६		वडा कार्यालय टुलेचौर मोटर बाटो	२००				२१०					०					
७		विसौनाघाट पुल निर्माण	२५०				०					०					

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

८	वडा नं. १ कार्यालय व्यवस्थापन	१००				०				०							
९	जलजला भेडीचौर नौले मोटर बाटो	२००				२१०				०							
१०	कुवाघुम्ती, सिस्नेरी हुदै खड्कावारी शहिदमार्ग मोटर बाटो	२००				२१०				०							
११	गाउँ पोखरा मोटरबाटो सोलिड तथा ग्याविन	३००				०				०							
१२	कागजपार्नेखोला कल्भर्ट निर्माण	२२५				०				०							
१३	ओलखोला मोटरबाटो ग्याविन	१००				०				०							
१४	बसाहघाट पुल मर्मत	५०				०				०							
१५	होलदीघाट पुल मर्मत	५०				०				०							
१६	घुस्मेली हरि मा.वि. मोटरबाटो मर्मत	३००				३१५				०							

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

१७	चुदारा टोल गोरेटो बाटो निर्माण	१५०				०				०							
१८	बनु खोला भिर रेलिङ्ग	३००				०				०							
१९	घुस्मेलि कभर्ड हल स्तरोन्नति	६००				६३०				०							
२०	काक्राखोर रामपत्रि मोटर बाटो स्तरोन्नति	५००				५२५				०							
२१	हिल स्वास्थ्य चौकी जाने पुल मर्मत	१५०				०				०							
२२	ढाडा सादि गोरेटोबाटो निर्माण	२००				०				०							
२३	गैरा अस्मुखी चोखान गोरेटो बाटो निर्माण	३००				०				०							
२४	दलानचौरघाट पानी व्यवस्थापन	५०				०				०							
२५	किम्चौर देउराली तिनचुले मोटरबाटो निर्माण	२५०				०				०							
२६	थापागैरा गिनुवा खानेपानी मर्मत	१५०				०				०							

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

२७	औलादान देखि खाप्टेखोला भकुण्डे गोरेटो बाटो	४००				०				०							
२८	छेल्दर नाङ्गि मोटरबाटो	५००				०				०							
२९	पत्थरगौडा बुडतीघाट मोटरबाटो निर्माण	३००				०				०							
३०	उत्तरपानी देखी एकलेबाँझो मोटरबाटो निर्माण	२००				०				०							
३१	खम्पुल औलाडी जोड्ने पुल निर्माण	५००				०				०							
३२	अर्काथुम बुड्ती मोटरबाटो	४५०				०				०							
३३	सडक तथा पुल सम्बन्धी कार्यक्रम	०				१२२५९				१२८७२							
	जम्मा	१९६७५				१२२५९				१२८७२							

ख. भवन तथा सहरी विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		बहुउद्देशिय सामुदायिक भवन निर्माण सिद्धथान	०				०										
२		प्रशासकीय भवनमा ट्रेस निर्माण	०				०										
३		सुरक्षित मातृत्व आमा समुह भवन	०				०										
४		कार्यालय फर्निचर व्यवस्थापन	८००				०										
५		सिद्धथान ग्राउन्ड निर्माण तथा घेराबार	२००				०										
६		गाईघाट झरनामा शौचालय निर्माण	३००				०										
७		वाभो सामुदायिक भवन निर्माण	५००				०										

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

८	सामुदायिक भवन साविक ८	४००				०				०				
९	घुस्मेलि शवदाहघाट निर्माण	१५०				०				०				
१०	पधेराखोला सामुदायिक भवन फर्निचर व्यवस्थापन	२००				०				०				
११	हिल गाउँ दलित भवन फर्निचर घेरावार	३००				०				०				
१२	बराहथान पोखरी तथा प्रतिकालय निर्माण	१५०				०				०				
१३	लानुवा सीप मोटरबाटो मर्मत	४००				०				०				
१४	अन्य भवन निर्माण	०				३९९०				४९९०				
	जम्मा	३८००				३९९०				४९९०				

ग. सिंचाई

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.			
१		डाडाँखर्क सिंचाइ पोखरी निर्माण	२००				०										
२		हिल गाउँ सिंचाइ पोखरी मर्मत	१००				०										
३		श्यामखर्क सिंचाइ पोखरी निर्माण	१५०				०										
४		सिंचाइ सम्बन्धी कार्यक्रम	०				४७३						४९६				
		जम्मा	४५०				४७३						४९६				

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

घ. संचार

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		जनसुखि न्युज र अन्य स्थानीय संचार व्यवस्थापन	३००				३१५				३३१						
		जम्मा	३००				३१५				३३१						

ड. लघु तथा साना जलविद्युत

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			

च. उर्जा

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	द्विपक्षीय विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पूँजीगत	वि.व्या.			
१		स्थानीय विद्युत उत्पादनमा साझेदारी	५०००				५२५०					५५१३					
२		उज्यालो गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम	२३४				०					०					
३		अन्य	०				५४९६					५७७०					
		जम्मा	५२३४				५४९६					५७७०					

अनुसूचि ५

३.१ — वन तथा वातावरण अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. वन तथा भू-संरक्षण

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		जडिबुटि उत्पादनका लागि संभाव्यता तथा नर्सरी स्थापना	२००				२१०					०					
२		वन भू संरक्षण सम्बन्धी अन्य कार्यक्रम	०				२१०					२२१					
		जम्मा	२००				२१०					२२१					

ख. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विपद् व्यवस्थापन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिनो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		सडक मर्मत तथा सरसफाइ	३०००				३१५०					३३०८					
२		ग्याविन जाली व्यवस्थापन	१४००				१४७०					१५४४					
३		विपद् व्यवस्थापन कोष खर्च	९००				९४५					९९२					
४		लाइटनिङ्ग एरेष्टर जडान	९००				९४५					९९२					
५		हिस्लाङ्ग खोला तरिम तटबन्ध	२००				२१०					२२१					
६		पधेराखोला घाटपुल रेलिङ्ग जाली निर्माण	२००				०					०					
७		अन्य आयोजना					६९३०					७२७७					
		जम्मा	६६००				६९३०					७२७७					

ग. फोहोर मैला व्यवस्थापन

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.	कुल	चा लु	पुँ जी ग त	वि. व्या.			
१		सरसफाई गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम	२००				०										
२		ढल निकास समबन्धी विभिन्न आयोजनाहरु	०				२१०						२२१				
		जम्मा	२००				२१०						२२१				

अनुसूचि ६

सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गत त्रिवर्षीय खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण एवं कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

क. मानव संसाधन विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दियो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१																	
२																	

ख. संस्थागत क्षमता विकास

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दियो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		उपभोक्ता समितिलाई अनुशिक्षण कार्यक्रम	२००				२१०				२२१						
२		सार्वजनिक सुनुवाइ	३००				३१५				३३१						
३		डिजिटल बडापत्र जडान	१४००				१४७०				०						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

४	सार्वजनिक सेवाको मापदण्ड (SOP) निर्माण	४००				०				०					
५	कार्यालयमा सि.सि. क्यामेरा व्यवस्थापन	७००				०				०					
६	मेलमिलाप कर्ताको लागि पुनर्ताजी तालिम	२००				२१०				२२१					
७	न्यायीक समितिको इजलास कक्ष निर्माण	४००				०				०					
८	टोल विकास संस्था प्रशिक्षण	११६				१२२				१२८					
९	उत्कृष्ट कार्य सम्मान कार्यक्रम	१००				१०५				११०					
१०	व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी अभिमुखिकरण र घुम्ति सेवा	३००				३१५				३३१					
	संस्थागत क्षमता विकास सम्बन्धी अन्य आयोजनाहरु					४३२२				४५३८					
	जम्मा	४११६				४३२२				४५३८					

ग. प्रशासनिक खर्च

क्र. सं.	शीर्षक नं.	कार्यक्रम	आ.व.२०७९।०८० को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८०।०८१ को अनुमान (रु. हजारमा)				आ.व.२०८१।०८२ को अनुमान (रु. हजारमा)				प्राथमिकता क्रम	दिगो विकास लक्ष्य	लैंगिक संकेत
			कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.	कुल	चालु	पुँजीगत	वि.व्या.			
१		पदाधिकारी पारिश्रमिक तथा सेवा सुविधा	९०००				९४५०				९९२३						
२		कर्मचारी तलब	२४५००				२५७२५				२७०११						
३		पोषाक	७००				७३५				७७२						
४		औषधि उपचार	५००				५२५				५५१						
५		स्थानीय भत्ता	६००				६३०				६६२						
६		महंगि भत्ता	१०००				१०५०				११०३						
८		फिल्ड भत्ता	१०००				१०५०				११०३						
९		अन्य भत्ता	१०००				१०५०				११०३						
१०		बिमा तथा नविकरण	५००				५२५				५५१						
११		कार्यालय ईन्धन	१५००				१५७५				१६५४						
१२		पानि तथा विजुलि	६००				६३०				६६२						
१३		संचार/ईन्टरनेट खर्च	७००				७३५				७७२						

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

१४	मेशिनरि तथा औजार खरिद तथा मर्मत संभार खर्च	२०००				२१००				२२०५					
१५	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२०००				२१००				२२०५					
१६	ईन्धन तथा अन्य प्रयोजन	३००				३१५				३३१					
१७	पत्रपत्रिका तथा सूचना प्रकाशन	८००				८४०				८८२					
१८	अन्य सेवा शुल्क	१०००				१०५०				११०३					
१९	अनुगमन मुल्याङ्कन	१०००				१०५०				११०३					
२०	घर भाडा	३००				३१५				३३१					
२१	भ्रमण खर्च	२०००				२१००				२२०५					
२२	सामाजिक सुरक्षा	५००				५२५				५५१					
२३	विविध खर्च	२५००				२६२५				२७५६					
२४	सवारी साधन मेशिनरि औजार भाडा	५००				५२५				५५१					

मध्यमकालीन खर्च संरचना -(आर्थिक वर्ष २०७९/०८०-२०८१/०८२)

२५	भैपरि आउने खर्च	१०००				१०५०				११०३					
२६	पदाधिकारि तथा कर्मचारी कोष	१०००				१०५०				११०३					
२७	सेवा परामर्श	२७००				२८३५				२९७७					
२८	अध्ययन अवलोकन भ्रमण खर्च	१०००				१०५०				११०३					
२९	कर्मचारी अध्ययन तथा तलिम खर्च	५००				५२५				५५१					
३०	अन्य	०				६३७३५				६६९२२					
	जम्मा	६०७००				६३७३५				६६९२२					